

Carlo Goldoni

**Gostioničarka
Mirandolina**

s talijanskog prevela
Helga Juretić



SADRŽAJ

AUTOR ČITATELJU	4
PRVI ČIN	6
DRUGI ČIN	29
TREĆI ČIN	49

Osobe:

VITEZ DI RIPAFRATTA

MARKIZ DI FORLIPOPOLI

GROF D'ALBAFIORITA

MIRANDOLINA, gostioničarka

HORTENZIJA, glumica

DEJANIRA, glumica

FABRIZIO, sobar u gostionici

Vitezov SLUGA

Grofov SLUGA

Radnja se zbiva u Firenci, u Mirandolininoj gostionici.

AUTOR ČITATELJU

Od svih komedija koje sam dosad sastavio, tvrdim da je najmoralnija, najkorisnija, najedukativnija upravo ova. To će se možda učiniti paradoksalnim onome koji hoće razmatrati isključivo karakter gostioničarke i koji će tako reći da nigdje nisam oslikao žene lakavije i opasnije od ove. No onaj koji će razmisliti o karakteru i zbivanjima viteza, naći će najživlji prikaz umišljenosti koja je izvrgnuta ruglu i lekciju, koja nas podučava da opasnosti valja izbjegavati, kako im ne bismo podlegli.

Mirandolina svima prikazuje što treba učiniti da se muškarac zaljubi. Najprije čini sve da je preziratelj žena prihvati: usklađuje se s njegovim načinom razmišljanja, hvali ga u onim stvarima koje su mu važne ugađajući mu i pričinjavajući mu zadovoljstvo, ohrabruje čak i njegovo kritiziranje žena samih. Nadišavši tako odbojnost koju je na početku vitez prema njoj gajio, počinje ga obasipati promišljenom pažnjom, naglašavajući da ga nikako ne želi obvezati na zahvalnost. Dolazi do njega često, dvori ga za stolom, s njim razgovara smjerno i sa štovanjem; kako se njegova osornost prema njoj počinje topiti, tako u njoj smjelost i želja za pobjedom nezaustavljivo rastu.

Izgovara nedovršene riječi, upućuje mu značajne poglede i prije nego što on shvati što se uistinu događa, zadaje mu smrtne rane. Jadan čovjek prepoznaje opasnost i htio bi na vrijeme pobjeći, no žena ga dvjema suzicama zaustavlja i nesvjesticom zadaje konačni udarac, obara ga, ponižava, uništava. Čini se nemogućim da se muškarac može do te mjere zaljubiti u samo nekoliko sati, i to muškarac koji, dodajmo, prezire žene, a da ih nikad nije pravo ni upoznao. No upravo je zbog toga, što je prezirao žene, ne poznavajući ih, ne poznavajući njihovo umijeće i temelje na kojima počivaju njihovi izgledi i nade u trijumf, postao još lakšom žrtvom... Mislio je naivno da je za zaštitu dovoljno to što su mu mrske, pa je nesmotreno izložio nezaštićene grudi udarcima neprijatelja.

Na početku sam i ja sâm sumnjao da će biti razumno vidjeti ga smrtno zaljubljenog pri kraju komedije. No ipak me priroda, korak po korak, vodila, i kako se u komediji samoj vidi, uspelo mi je prikazati ga pobijeđenim već na kraju drugog čina. Gotovo nisam znao što s time učiniti u trećem, kada mi je na um palo da ovakve prijetvorne i laskave žene, kada ljubavnike spoznaju u svojim okovima, prema njima postupaju grubo i okrutno... Htio sam pružiti primjer te barbarske svireposti, tog uvredljivog prijezira kojim se rugaju pobijeđenim jadnicima, da bih ukazao na užas ropstva u koje se nesretnici uvale i mrskim učinio karakter takvih očaravajućih sirena.

Zar prizor glačanja, kad se gostioničarka ruga vitezima koji pati i izgara od ljubavi, ne pokreće duhove u ogorčenost i srdžbu prema njoj, koja ga zlostavlja nakon što je sve učinila da se u nju zaljubi? Oh, krasnog li zrcala za oči mladih! Da sam bar ja takvo zrcalo prije dobio, ne bih bio svjedok tome kako se mom plaču podsmjehuje i ruga neka svirepa 'gostioničarka'. Oh, koliko su samo prizora nadahnule istovjetne moje priče!... No ovo nije mjesto na kojem bih se trebao hvaliti svojim ludostima, a ni kajati poradi svojih sla-

bosti. Dovoljno mi je da tu i tamo netko bude zahvalan za lekciju koju nudim. Čestite će se žene radovati razotkrivanju ovih glumica koje sramote vlastiti spol, dok će se te laskavice crvenjeti kad nam se pogledi sretnu, i savršeno me nije briga što će mi, kad me sretnu, reći: proklet bio!

PRVI ČIN

PRVI PRIZOR

Dvorana u gostionici
Markiz di Forlipopoli i Grof d'Albafiorita

MARKIZ: Između vas i mene bitna je razlika.

GROF: U gostionici vaš i moj novac jednako vrijede.

MARKIZ: Ali ako je gostioničarka meni naklonija, znamo i zašto je posve u redu da to tako bude.

GROF: A zašto molim?

MARKIZ: Ja sam Markiz di Forlipopoli.

GROF: A ja sam Grof d'Albafiorita.

MARKIZ: Grof malo sutra. Kupljena je to grofovija!

GROF: Ja sam kupio grofoviju kad ste vi prodali svoje markiške posjede.

MARKIZ: Oh dosta! Ja sam - ja, i zahtijevam poštovanje.

GROF: A tko vas to ne poštuje? Vi ste taj, koji si dopušta...

MARKIZ: Ja sam u ovoj gostionici jer volim gostioničarku. Svi to znaju i svi moraju što-vati djevojku koja se meni sviđa.

GROF: Oh, ova je dobra! Htjeli biste mi možda zabraniti da volim Mirandolinu? A što mislite, zašto sam u Firenci? Zašto stanujem u ovoj gostionici?

MARKIZ: Pa dobro, nema veze. Ionako nećete uspjeti.

GROF: Ja ne, a vi da?

MARKIZ: Ja da, a vi ne. Ja sam - ja. Mirandolini treba moja zaštita.

GROF: Mirandolini treba novac, a ne zaštita.

MARKIZ: Novac?... ima ga dovoljno.

GROF: Ja trošim cekin na dan, gospodine markiže, i darujem je bez prestanka.

MARKIZ: A ja ću ono što činim zadržati za sebe.

GROF: Vi ne pričate, ali zna se...

MARKIZ: Ne zna se sve.

GROF: Oh da, dragi gospodine markiže, zna se, zna se... Sobari brbljaju... tri bijedna novčića dnevno.

MARKIZ: Kad smo već kod sobara: onaj kojem je ime Fabrizio, eh taj mi se uopće ne sviđa. Čini mi se da ga gostioničarka jako milo gleda.

GROF: Možda se želi udati za njega. Ne bi pogriješila. Prije šest mjeseci umro joj je otac. Nezgodno je da mlada žena sama vodi gostionicu. Ako se uda, obećao sam joj tri stotine škuda.

MARKIZ: Ako se uda, ja sam joj zaštitnik i ja ću... ma ja znam već što ću.

GROF: Dodite amo, dajte da se prijateljski dogovorimo. Dajmo joj tristo škuda svaki.

MARKIZ: Što činim – činim tajno i ne razmećem se time. Ja sam – ja. Hej, ima li koga tamo? (doziva)

GROF (za sebe): Štraca! Siromašan, a oho!

DRUGI PRIZOR

Fabrizio i pređašnji.

FABRIZIO (markizu): Na vašu zapovijed, gospodine.

MARKIZ: Gospodine? Tko te je učio pristojnosti?

FABRIZIO: Skužajte.¹

GROF (Fabriziju): Recite mi: kako je gospodaričica?

FABRIZIO: Dobro, presvijetli.

MARKIZ: A je li ustala iz kreveta?

FABRIZIO: Presvijetli, jest.

MARKIZ: Magarče.

FABRIZIO: Zašto, presvijetli gospodine?

MARKIZ: Kaj ti je to presvijetli?

FABRIZIO: To je naslov koji sam dao i onom drugom vitezu.

MARKIZ: Među nama postoji bitna razlika.

GROF (Fabriziju): Jeste li čuli?

FABRIZIO (potiho grofu): Istinu govori. Razlika postoji: opazija san je na računima.

MARKIZ: Reci gospodarici da dođe do mene, da moram s njom razgovarati.

FABRIZIO: Hoću, preuzvišenosti. Jesan falija i ovaj put?

MARKIZ: U redu je. Znaš ti to dobro već tri mjeseca, mulac jedan.

FABRIZIO: Kako naredite, preuzvišenosti.

GROF (Fabriziju): Želiš li vidjeti razliku između markiza i mene?

¹ skužajte (tal.) - oprostite

MARKIZ: Što biste time htjeli reći?

GROF (Fabrizziju): Uzmi na. Evo ti cekin. Zamoli ga da ti i on da jedan.

FABRIZIO (grofu): Hvala, presvijetli. (Markizu): Preuzvišenosti...

MARKIZ: Ne razbacujem se svojim, poput nekih luđaka. Idi!

FABRIZIO (grofu): Presvijetli gospodine, Bog vas blagoslovio! (Markizu): Preuzvišenosti...

(Za sebe): Koja štraca... Ako van zidova svog imanja nečije poštovanje išteš, tu naslovi ne vride, para se hoće... (Odlazi)

TREĆI PRIZOR

Markiz i grof.

MARKIZ: Vi mislite da ćete me nadigrati darovima, ali ništa od toga. Moj položaj vrijedi više od svog vašeg novca.

GROF: Ja ne cijenim ono što vrijedi, nego ono što se može potrošiti.

MARKIZ: Samo vi trošite bezglavo. Mirandolina ipak ne drži do vas.

GROF: Ne vjerujete li valjda, sa svim tim vašim velevrijednim plemstvom, da ona drži do vas? Novaca, novaca treba.

MARKIZ: Kakvi novci! Zaštita! I valja znati biti uslužan kad zatreba.

GROF: Naravno, kad zatreba uslužno pozajmiti sto cekina.

MARKIZ: Čovjek mora biti vrijedan poštovanja.

GROF: Kad čovjek ima novaca, svi ga štiju.

MARKIZ: Vi ne znate što govorite!

GROF: O znam i te kako, za razliku od vas.

ČETVRTI PRIZOR

Vitez di Ripafratta i pređašnji.

VITEZ (dolazi iz svoje sobe): Prijatelji, kakva je to buka? Oko čega se vodi prepirka?

GROF: Raspravljalo se o vrlo zanimljivoj temi.

MARKIZ (ironično): Grof sa mnom raspravlja o vrijednosti plemstva.

GROF: Ja ne niječem vrijednosti plemstvu, ali isto tako tvrdim: ako čovjek želi zadovoljiti svoje prohtjeve i mušice - treba imati novca.

VITEZ: Doista, markiže moj dragi...

MARKIZ: Dobro, dobro, promijenimo temu...

VITEZ: Kako je uopće došlo do ove rasprave?

GROF: Zbog najsmješnije stvari na svijetu.

MARKIZ: Ma kaj god! Grof se svemu izruguje.

GROF: Gospodin markiz ljubi našu gostioničarku, a ja je ljubim još više od njega. On očekuje da mu ona uzvрати ljubav zbog njegovog plemstva, a ja se s druge strane ljubavi nadam kao uzvratu za moje darove. Zar vam se ne čini da je stvar smiješna?

MARKIZ: Ali treba znati s koliko je usrdnog žara ja štitim.

GROF (vitezu): On je štiti, a ja trošim.

VITEZ: Ova stvar doista ne zasluđuje ni trenutka moje pažnje. Zbog žene se prepirete? Žena vas može uzrujati? Žena? Što sve neću čuti... Žena? Što se mene tiče, sigurno se nikada neću svađati zbog žena. Nikada ih nisam volio, nikad ih nisam štovao i uvijek sam smatrao da je žena za muškarca samo nepodnošljiva slabost.

MARKIZ: Što se toga tiče ne mogu se složiti, Mirandolina je puna izvanrednih vrlina.

GROF: Gospodin markiz je ovaj put u pravu. Naša gazdaričica je doista ljupka i ljubazna.

MARKIZ: Kad je ja imam rad, onda možete vjerovati da je izvanredna.

VITEZ: Nasmijavate me. Što ona može imati tako izvanredno, što druge žene nemaju?

MARKIZ: Ima u njoj nešto plemenito, nešto što očarava.

GROF: Lijepa je, umije govoriti, čisto se odijeva, ima izvanredan ukus.

VITEZ: Sve stvari koje ne vrijede ni pišljiva bobica. Tri sam dana u ovoj gostionici i od svega toga nisam opazio - ništa.

GROF: Promatrajte je, možda ćete pronaći nešto dobro.

VITEZ: Ah ludost! Promotrio sam je vrlo dobro. Žena kao i svaka druga.

MARKIZ: Nije kao i ostale, ima nešto više... Ja sam upoznao velike dame, ali nisam susreo žene koja bi bi poput ove u sebi uspijevala sjediniti ljubaznost i ljupkost.

GROF: Dođavola! I ja dobro poznajem žene: poznajem njihove mane i slabosti. Ali s ovom... usprkos mom dugom udvaranju i brojnim darovima, ni prst joj nisam uspio taknuti.

VITEZ: Umijeće, profinjeno umijeće! Baš ste naivčine! Vjerujete joj, ha? Mene ne bi tako prešla. Žene? Daleko im kuća svima!

GROF: Nikada niste bili zaljubljeni?

VITEZ: Nikada, niti ću ikada biti. Što sve nisu činili da me ožene.....no ja žene nikad nisam htio.

MARKIZ: Ali s vama će izumrijeti i vaša loza. Zar ne razmišljate o nasljednicima?

VITEZ: Razmišljao sam o tome više puta, ali kad se sjetim da bih zbog sinova morao podnositi ženu, odmah me prođe volja.

GROF: Pa što ćete onda učiniti sa svojim bogatstvom?

VITEZ: Ono malo što imam, uživati ću sa svojim prijateljima.

MARKIZ: Tako je viteže, bravo! Uživati ćemo zajedno.

GROF: A ženama ništa ne želite dati?

VITEZ: Baš ništa. Mojega neće uživati.

GROF: Evo naše gazdarice. Pogledajte je samo, zar nije divna.

VITEZ: Baš krasna...! Što se mene tiče, jednog dobrog lovačkog psa cijenim stoput više od nje.

MARKIZ: Ako je vi ne cijenite – ja je cijenim.

VITEZ: Eto vam je onda, pa da je ljepša i od Venere same...

PETI PRIZOR

Mirandolina i pređašnji.

MIRANDOLINA: Moj naklon gospodo plemići. Tko me od gospode treba?

MARKIZ: Ja vas trebam, ali ne ovdje.

MIRANDOLINA: A gdje me trebate, preuzvišenosti?

MARKIZ: U svojoj sobi.

MIRANDOLINA: U svojoj sobi? Ako trebate štogod, doći će sluga i poslužiti vas.

MARKIZ (tiho vitezu): Što kažete na ovo ponosno držanje?

VITEZ (tiho markizu): Ono što vi nazivate ponosnim držanjem, ja vidim kao drskost i bezobrazluk.

GROF: Draga Mirandolina, ja ću govoriti javno, neću vas gnjaviti da dolazite u moju sobu. Pogledajte ove naušnice. Sviđaju li vam se?

MIRANDOLINA: Lijepe su.

GROF: Znate, ovo su dijamanti!

MIRANDOLINA: Vidim. Razumijem se i ja u dijamante.

GROF: Na raspolaganju su vam.

VITEZ (tiho grofu): Dragi prijatelju, vi ih bacate u vjetar.

MIRANDOLINA: Zašto mi hoćete darovati te naušnice?

MARKIZ: Ah, i to mi je neki dar! Ima ih ona i dvostruko ljepših.

GROF: Ove su rađene po najnovijoj modi. Molim vas, primite ih, meni za ljubav.

VITEZ (u sebi): Koji luđak!

MIRANDOLINA: Ne gospodine, stvarno...

GROF: Ako ih ne uzmete, uvrijedit ćete me.

MIRANDOLINA: Ne znam što bih rekla... Stalo mi je do prijateljstva s gostima. Da ne bih uvrijedila gospodina grofa, uzet ću ih.

VITEZ (u sebi): Kako je samo prefrigana...

GROF (vitezu): Što velite na tu spretnost duha?

VITEZ (grofu): Krasna spretnost! Spretno vam je uzela dragulje, a da se ni zahvalila nije.

MARKIZ: No, stvarno ste iskazali gospodine grofe... Darivati ženu javno... iz taštine! Mirandolina, ja s vama želim razgovarati u četiri oka. Ja sam pravi plemić.

MIRANDOLINA (za sebe): Ovaj je suh kao barut! Ništa tu neće kapnuti. (Glasno): Ako gospoda plemići nemaju drugih želja, ja idem.

VITEZ (s prezirom): Ej, gazdarice! Ne sviđa mi se posteljina koju ste mi dali. Ako nemate bolju, već ću se snaći negdje drugdje.

MIRANDOLINA: Gospodine, naći ćemo bolju. Bit ćete usluženi, ali čini mi se da ste je mogli tražiti i malo ljubaznije.

VITEZ: Gdje svojim novcem plaćam, ne trebam laskati.

GROF (Mirandolini): Pokušajte razumjeti. On je zakleti ženomrzac.

VITEZ: Ne treba meni njezino razumijevanje ni oprostjenje.

MIRANDOLINA: Jadne žene! Što su vam učinile? Zašto ste tako okrutni prema nama, gospodine viteže?

VITEZ: Dosta! Zadržite dužnu distancu u svom ophođenju prema meni. Promijenite mi posteljinu. Poslat ću slugu po nju. Prijatelji, vaš sam sluga pokoran. (Odlazi.)

ŠESTI PRIZOR

Markiz, grof i Mirandolina.

MIRANDOLINA: Divljak! Ništa sličnog još nisam vidjela.

GROF: Draga Mirandolina, ne uviđaju svi vašu vrijednost i vaše vrline.

MIRANDOLINA: Toliko mi se smučilo njegovo ponašanje da bih mu najradije pokazala vrata.

MARKIZ: Dobra ideja! A ako ne želi otići, samo mi recite i ja ću ga ispratiti... Oslonite se na moju zaštitu.

GROF: A novce koje ćete time izgubiti, nadoknadit ću ja. (Tiho Mirandolini): Čujte, dajte otjerajte usput i markiza - ja ću sve platiti.

MIRANDOLINA: Hvala, gospodo, hvala. Srećom imam duha koliko je dovoljno da i sama mogu dati do znanja strancu da je nepoželjan, a što se štete tiče: u mojoj gostionici nikad nema praznih soba.

SEDMI PRIZOR

Fabrizio i pređašnji.

FABRIZIO (grofu): Presvijetli, netko vas traži.

GROF: Znaš li tko?

FABRIZIO: Mislim neki draguljar. (Tiho Mirandolini): Mirandolina, pamet u glavu, ovdje vam nije mjesto! (Odlazi.)

GROF: Oh da, mora mi pokazati jedan dragulj. Mirandolino, želim pronaći dragulj koji pristaje uz naušnice.

MIRANDOLINA: Ali, gospodine grofe, nemojte...

GROF: Vi zaslužujete mnogo, a ja do novca ne držim ništa. Idem pogledati taj dragulj. Zbogom, Mirandolino! Gospodine markiže, klanjam se! (Odlazi.)

OSMI PRIZOR

Markiz i Mirandolina.

MARKIZ (za sebe): Prokleti grof! Ubija me s tim svojim novcem.

MIRANDOLINA: Gospodin grof se zaista previše trudi.

MARKIZ: Takvi imaju nešto peneza, pa ih troše iz taštine, iz umišljenosti. Poznajem ja dobro taj svijet.

MIRANDOLINA: Eh, poznajem ga i ja.

MARKIZ: Misle da se žene vašeg kova mogu darovima kupiti.

MIRANDOLINA: Od darova ne boli glava.

MARKIZ: Smatrao bih da vas vrijeđam, kada bih vas pokušavao obvezati darovima.

MIRANDOLINA: Oh, doista me gospodin markiz dosad još nikad uvrijedio nije.

MARKIZ: I takve vam uvrede nikad nanijeti neću.

MIRANDOLINA: U to sam posve uvjeren.

MARKIZ: Ali što mogu za vas učiniti, zapovjedite?

MIRANDOLINA: Trebala bih znati što može i zna vaša preuzvišenost.

MARKIZ: Sve. Isprobajte me.

MIRANDOLINA: Ali, tako mi praznih riječi, kako, u čemu?

MARKIZ: Sto mu muka! Iznenadujuće ste duhoviti.

MIRANDOLINA: Zbunjujete me svojom hvalom, preuzvišenosti.

MARKIZ: Ah! Gotovo bih izrekao ludost, gotovo bih prokleo svoju preuzvišenost.

MIRANDOLINA: Zašto, gospodine?

MARKIZ: Ponekad poželim biti na grofovom mjestu.

MIRANDOLINA: Zbog njegovog novca možda?

MARKIZ: Eh! Kakvi novci! Ne cijenim ih nimalo. Kad bih bio pišljivi grofić poput njega...

MIRANDOLINA: Što biste učinili?

MARKIZ: Ah, sto mu paklenih muka... oženio bih vas! (Odlazi.)

DEVETI PRIZOR

MIRANDOLINA (sama): Ohoho, što to čujem! Preuzvišeni gospodin markiz od Presušenih Džepova bi me rado uzeo za ženu? Ipak i kad bi me doista i htio uzeti, tu bi postojala mala zapreka. Ja ga ne bih htjela. Sviđa mi se pečenje, ne znam što bih s dimom. Da sam se udala za sve one koji su rekli da me hoće, oh, koliko bih samo muževa imala! Tko god stupi nogom u ovu gostionicu - u mene se zaljubi. Svi izgaraju od ljubavi, mnogi me i za ženu žele uzeti. A taj neotesani gospodin vitez s manirima jednog medvjeda, usuđuje se sa mnom postupati tako grubo i bezobrazno?

To je prvi stranac u gostionici kojem se ne sviđam. Ne kažem da se svi moraju zaljubiti na prvi pogled. Ali tako me otvoreno prezirati? Bijesna sam! Neprijatelj žena? Ne podnosi ih? Jadna luda! Još nije našao onu koja zna znanje. Ali naći će. Naći će! A tko zna nije li već i našao? U ovom slučaju ću se baš zainatiti. Oni koji trče za mnom, vrlo mi brzo dosade. Plemstvo nije za mene. Bogatstvo cijenim i ne cijenim. Svo je moje zadovoljstvo u tome da mi udvaraju, čeznu za mnom, da me obožavaju. To je moja slabost, a to je i slabost gotovo svih žena. I ne pomišljam o udaji, ne treba mi nitko. Živim pošteno i uživam u svojoj slobodi. Sa svima sam ljubazna, ali se nikad ni u koga ne zaljubljujem. Želim se narugati svim tim karikaturama od cmizdravih ljubavnika i iskoristit ću svu svoju ženstvenost i umijeće da pobijedim, smrvim, svladam ta barbarska i kruta srca koja su neprijateljska prema nama ženama, nama, koje smo ono najbolje što je svijetu dala lijepa majka priroda.

DESETI PRIZOR

Fabrizio i pređašnja.

FABRIZIO: Ej, gospodarice!

MIRANDOLINA: Što je?

FABRIZIO: Onaj stranac iz srednje sobe prigovara na posteljину: kaže da je obična i da je neće.

MIRANDOLINA: Znam, znam. I meni je to rekao, a ja mu hoću udovoljiti.

FABRIZIO: Odlično. Dođite mi onda izvaditi posteljину, da mu je odnesem.

MIRANDOLINA: Slobodno idite, ja ću mu je odnijeti.

FABRIZIO: Vi ćete mu je odnijeti?

MIRANDOLINA: Tako je, ja!

FABRIZIO: Mora da vam je jako stalo do tog stranca.

MIRANDOLINA: Do svih mi je stalo. A vi se brinite za sebe.

FABRIZIO (za sebe): Vidin ja koja je ura. Ništa od toga. Ljubazna je prema tebi, ali ništa kod nje neš postić.

MIRANDOLINA (za sebe): Jadna budaletina! Nada se. Neka, držat ću ga u nadi kako bi mi vjerno služio.

FABRIZIO: Dosad je bio običaj da goste ja služin.

MIRANDOLINA: Vi ste sa strancima malo pregrubi.

FABRIZIO: A vi malo prefini.

MIRANDOLINA: Znam što činim. Ne treba mi nitko da me ispravlja.

FABRIZIO: E pa kad je tako, dobro... Nađite si onda drugog sobara.

MIRANDOLINA: Zašto, gospodine Fabrizio? Jesam li vas povrijedila?

FABRIZIO: Sićate se šta nan je na samrti reka vaš ćaća?

MIRANDOLINA: Da. Kad se budem htjela udati, sjetit ću se što mi je otac rekao.

FABRIZIO: Ali u mene je tankočutna priroda, i neke stvari ne podnosin.

MIRANDOLINA: Što ti misliš tko sam ja? Neki propuh? Namiguša? Glupača? Čudim ti se. Što će mi stranci koji dolaze i odlaze? Ako sam s njima ljubazna, to činim iz vlastitog interesa, da bih osigurala ugled svojoj gostionici. Ne trebaju mi darovi. Ljubav? Jedan mi je dovoljan: a taj mi ne fali. Znam tko vrijedi, znam što mi priliči. Kad se budem htjela udati... sjetit ću se svog oca. I tko me bude dobro služio neće se na mene moći potužiti. Nisam nezahvalna. Znam procijeniti zasluge... ali se moje baš i ne prepoznaju. Dosta, Fabrizio, shvatite me, ako možete. (Odlazi.)

FABRIZIO: Koji će te đava razumit! Sad mi se pari da me hoće, sad da neće. Kaže da nije ka propuh, ali sve čini kako ona oće. Šta da čovik na to reče? Vidit ćemo. Sviđa mi se, volin je, s njon bi bija zbrinut za cili život. Ah, tribat će tu i tamo zažmirit i progutat ponešto. Napokon, pravo veli, furešti dolaze i odlaze, a ja ostajen zauvik. Ono najboje će uvijek bit za mene. (Odlazi.)

JEDANAESTI PRIZOR

Vitezova soba.
Vitez i njegov sluga.

SLUGA: Presvijetli, stiglo je pismo za vas.

VITEZ: Donesi mi čokoladu. (Sluga odlazi. Vitez otvara pismo.)

Siena, 1. siječnja 1753. Tko mi to piše? Horacije Taccagni. Predragi prijatelju. Iskreno prijateljstvo koje me s vama veže, nagnalo me da vas obavijestim da se morate vratiti u zavičaj. Umro je grof Manna... Jadan vitez! Baš mi je žao. Za sobom je ostavio kćer jedinicu, udavaču s imetkom od stopedeset tisuća škuda. Svi naši prijatelji bi željeli da vama pripadne ta čast i daju sve od sebe...

Ah, neka se ne zamaraju radi mene, ne želim ni čuti za to. Pa dobro znaju da ne podnosim žene. A ovaj moj dragi prijatelj koji to zna bolje od ikoga drugoga, najviše me gnjavi.

(Podere pismo.) Što je mene briga za stopedeset tisuća škuda? Dok sam samac i potrebe su manje. Da sam oženjen ne bi mi bilo dovoljno ni puno više! Meni ženu! Radije groznicu.

DVANAESTI PRIZOR

Markiz i pređašnji.

MARKIZ: Prijatelju, dopuštate li da vam malo pravim društvo?

VITEZ: Učinit ćete mi čast.

MARKIZ: Barem se nas dvoje razumijemo; onaj magarac od grofa nije dostojan toga da s nama uopće razgovara.

VITEZ: Dragi markiže, oprostite, ali treba štovati druge ako i sami želite poštovanje.

MARKIZ: Vi me bar poznajete. Ja sam fin prema svima, ali njega, njega ne podnosim.

VITEZ: Ne podnosite ga jer vam je suparnik u ljubavi. Sramota! Plemić vašeg kova, pa zaljubljen u običnu krčmaricu! Tako razborit čovjek, a bezglavo trči za suknjom!

MARKIZ: Dragi moj viteže, ona me je potpuno opčinila.

VITEZ: Oh! To su ludosti! Slabosti! Kakve čarolije! Zašto mene žene nikad nisu opčinile? Njihove se čarolije sastoje u njihovom prenemaganju, laskanju... ali za onog tko se drži podalje kao ja, nema opasnosti da će biti zaslijepljen.

MARKIZ: Dosta! Pustimo sad to. Nešto drugo me muči i uznemiruje: upravitelj mojih imanja...

VITEZ: Priredio vam je neku svinjariju?

MARKIZ: Nije održao riječ.

TRINAESTI PRIZOR

Vitezov sluga nosi čokoladu, pređašnji.

VITEZ (sluzi): Oh, žao mi je... Donesi odmah još jednu.

SLUGA: Za danas u kući više nemamo čokolade, presvijetli.

VITEZ (markizu): Mora je nabaviti. Mogu li vas ponuditi s ovom...

MARKIZ (uzima čokoladu i bez ikakvog ustručavanja počinje piti, uz piće nastavlja i s razgovorom): Taj moj upravitelj, kako sam rekao...

VITEZ (za sebe): A ja ću ostati bez čokolade.

MARKIZ: obećao mi je... (pije) poslati dvadeset cekina (pije)...

VITEZ (za sebe): Aha, ali to nije sve!

MARKIZ: I nije mi ih poslao... (pije)

VITEZ: Poslat će ih drugi put.

MARKIZ: Stvar je u tome... ma stvar je u tome... (ispija do kraja) Na, držite! (Daje šalicu slugi.) Stvar je u tome da imam jedan veliki dug i ne znam što učiniti.

VITEZ: Osam dana više ili manje...

MARKIZ: Ali vi, vi ste vitez, znate što znači držati riječ. Imam tu obvezu i... sto mu gro-mova! Nebo bih prevrnuo!

VITEZ: Žao mi je. (Za sebe): Ah da mi se iz ove stupice nekako časno izvuci!

MARKIZ: Bi li vam bilo teško učiniti mi uslugu, samo na osam dana?

VITEZ: Dragi markiže, kad bih mogao, od srca bih vam priskočio upomoć. Da imam no-vaca i sam bih vam već bio ponudio pomoć. I ja sam očekujem, nemam.

MARKIZ: Ta ne želite valjda da povjerujem da nemate novca.

VITEZ (Pokazuje cekin i nešto sitniša): Pogledajte, čitavo moje bogatstvo. Ovo nisu ni dva cekina.

MARKIZ: To je zlatni cekin!

VITEZ: Da posljednji. Više nemam.

MARKIZ: Posudite mi taj, pa ću vidjeti...

VITEZ: Ali ja ipak...

MARKIZ: Čega se bojite? Pa vratit ću vam ga.

VITEZ: Ne znam što reći, evo izvolite. (Daje mu cekin.)

MARKIZ: Žuri mi se, moram nešto hitno... prijatelju: sluga sam pokorni, vidimo se pri objedu. (Uzima cekin i odlazi.)

ČETRNAESTI PRIZOR

VITEZ (sam): Bravo! Gospodin markiz me je htio operušati za dvadeset cekina, a onda se zadovoljio i samo jednim. Na koncu konca jedan cekin mogu i izgubiti, a ako mi ga i ne vrati, bar mi više neće dosađivati. Više mu zamjeram što je popio moju čokoladu. Kakva bezočnost! „Ja sam – ja! Ja sam plemić.“ Oh da, krasan plemić!

PETNAESTI PRIZOR

Mirandolina s posteljinom i pređašnji.

MIRANDOLINA (ulazeći pomalo bojažljivo): Dopuštate li, presvijetli?

VITEZ (osorno): Što hoćete?

MIRANDOLINA (malo se približi): Evo, ova posteljina je bolja.

VITEZ (pokaže na stol): Dobro. Stavite je tamo.

MIRANDOLINA: Molim vas, pogledajte barem da li vam se sviđa.

VITEZ: Kakva je to tkanina?

MIRANDOLINA (prilazi još bliže): Plahte su od najfinijeg platna.

VITEZ: Reimskog?

MIRANDOLINA: Da gospodine, deset paula po laktu. Pogledajte.

VITEZ: Nisam tražio nešto tako skupocjeno. Bilo bi mi dovoljno i nešto malo bolje od onoga što ste mi dali.

MIRANDOLINA: Ovu sam posteljину napravila za posebne goste: za one koji je znaju cijeliti. I da vam pravo kažem presvijetli, dajem je zato što ste vi posrijedi. Drugome je ne bih dala.

VITEZ: „Zato što ste vi posrijedi!“ Uobičajeno dodvoravanje.

MIRANDOLINA: Pogledajte samo taj stolnjak.

VITEZ: Oh! Ove flandrijske tkanine kad se operu više nisu iste. Nemojte ga zbog mene prljati.

MIRANDOLINA: Kada je u pitanju plemić vaših kvaliteta, ne gledam na takve sitnice. Pogledajte ove ubruse, imam ih nekoliko i čuvat ću ih za vaše presvijetlo gospodstvo.

VITEZ (za sebe): Ne može se ipak reći da ova žena nije uljudna.

MIRANDOLINA (za sebe): Da, baš ima njušku nekoga kome se žene ne sviđaju.

VITEZ: Dajte tu posteljину mojem sobaru ili je odložite tu negdje. Nema potrebe da se vi oko toga zamarate.

MIRANDOLINA: Oh, nije mi teško, kad služim plemića tako sjajnih zasluga.

VITEZ: Dobro, dobro, to je sve. (Za sebe): Ova me pokušava pridobiti. Žene! Sve su iste.

MIRANDOLINA: Stavit ću je u ložnicu.

VITEZ (strogo): U redu, gdje god želite.

MIRANDOLINA (za sebe dok odlaže posteljину): Tvrd je orah. Bojim se da s njim neću ništa postići.

VITEZ (za sebe): Naivčine koje čuju te ljubazne riječi, povjeruju onoj koja ih izgovara i nasjedaju.

MIRANDOLINA (vraćajući se bez posteljine): Što biste željeli za objed?

VITEZ: Jest ću ono čega bude.

MIRANDOLINA: Ipak bih voljela znati što vam prija. Ako vam je nešto posebno po volji slobodno recite.

VITEZ: Ako budem imao posebnih želja, reći ću sobaru.

MIRANDOLINA: Ali u tim stvarima muškarci nemaju pažnje i strpljenja koji krasi žene. Ako bi vam prijalo nešto pirjano ili kakav umak, izvolite se obratiti meni.

VITEZ: Zahvaljujem, ali neće vam poći za rukom da od mene napravite ono što ste napravili od grofa i markiza.

MIRANDOLINA: Što kažete na slabost tih dvaju plemića? Dolaze odsjesti u gostionicu i onda još povrh toga žele i ljubakati s gostioničarkom. Imamo mi pametnijeg posla nego

slušati njihove priče. Nastojimo činiti ono što nam je u interesu; ako ugodno s njima razgovaramo to je radi posla. A ja kad vidim kako se obmanjuju, umirem od smijeha.

VITEZ: Bravo! Sviđa mi se vaša iskrenost.

MIRANDOLINA: Oh, to mi je ujedno i jedina vrlina.

VITEZ: No, no! Zna se izvršno pretvarati pred svojim udvaračima.

MIRANDOLINA: Pretvarati se? Ja? Bože sačuvaj! Upitajte malo onu dvojicu gospode koji uzdišu za mnom jesam li im ikad pokazala neki znak naklonosti, jesam li se ikad s njima našalila tako da bi se mogli s pravom time pohvaliti. Ne vrijeđam ih, jer ne želim postupati suprotno vlastitom interesu, ali skoro... Ne podnosim mekušce kao što ne podnosim ni žene koje trče za muškarcima. Vidite? Nisam više djevojčica. Imam koju godinicu. Nisam lijepa, ali imala sam dobrih prilika. Pa ipak se nikada nisam htjela udati, zato jer neizmjerljivo cijenim svoju slobodu.

VITEZ: Oh da, sloboda je veliko blago.

MIRANDOLINA: I mnogi je budalasto gube.

VITEZ: Ja dobro znam što činim. Što dalje od mene.

MIRANDOLINA: Ima li vaše presvijetlo gospodstvo ženu?

VITEZ: Bože sačuvaj! Neću ženu.

MIRANDOLINA: Izvršno! Uvijek ostanite takvi. Žene gospodine... ali dosta, ne priliči meni da o njima ružno govorim.

VITEZ: Vi ste, zapravo, prva žena koju čujem da tako govori.

MIRANDOLINA: Reći ću vam: mi gostioničarke vidimo i čujemo svašta. I uistinu ne zamjeram onim muškarcima koji se boje našeg spola.

VITEZ (za sebe): Čudna ženska.

MIRANDOLINA: S dopuštanjem vašeg presvijetlog gospodstva. (Pravi se da hoće otići.)

VITEZ: Žuri vam se?

MIRANDOLINA: Ne bih vas htjela zamarati.

VITEZ: Ali ne, ugodno mi je. Zabavljate me.

MIRANDOLINA: Vidite li, gospodine? Tako postupam i s ostalima. Zadržim se na časak, vedra sam, pričam im šale da ih zabavim, a oni odmah misle... razumijete vi već što misle i stanu se prenemagati tobože smrtno zaljubljeni.

VITEZ: To je zato jer ste preljubazni.

MIRANDOLINA (s naklonom): Previše ste dobri, presvijetli.

VITEZ: I oni se zaljubljuju?

MIRANDOLINA: Vidite li kakva je to slabost! Zaljubiti se tako odmah u neku ženu!

VITEZ: To ja nisam nikad mogao razumjeti.

MIRANDOLINA: I to ti je nekakva snaga? Muškost?

VITEZ: Slabići! Bijednici!

MIRANDOLINA: Tako razmišlja pravi muškarac. Gospodine viteže, pružite mi ruku.

VITEZ: Zašto da vam pružim ruku?

MIRANDOLINA: Izvolite, molim vas. Gledajte, čista sam.

VITEZ: Evo ruke.

MIRANDOLINA: Ovo je prvi put da za ruku držim muškarca koji razmišlja kao pravi muškarac.

VITEZ: Dobro, a sad dosta. (Povuče naglo ruku.)

MIRANDOLINA: Evo, da sam kojim slučajem držala ruku nekog od one dvojice, odmah bi pomislio da uzdišem za njim. Pao bi u nesvijest. Ne bih im dopustila ni najmanje slobode za svo zlato ovoga svijeta. Ne znaju živjeti. Blagoslovljen da je slobodan razgovor! Bez izjava, bez dvosmislenosti, bez svih tih smiješnih gluposti. Presvijetli, oprostite na drskosti. Kako vas mogu poslužiti? Samo vi zapovijedajte. Dvorit ću vas kao što nikad nikog na ovom svijetu dvorila nisam.

VITEZ: Zašto ste tako pažljivi prema meni?

MIRANDOLINA: Zato što sam uza sve vaše zasluge i položaj sigurna da u vašem društvu mogu biti prirodna, a da se pritom ne moram bojati da ćete pogrešno protumačiti moju pažnju; znam da ćete me smatrati sluškinjom i da me nećete mučiti smiješnim prohtjevima i izvještačenim prenemaganjem.

VITEZ (za sebe): Neshvatljivo! Ova ima nekog čudnog vruga u sebi!

MIRANDOLINA (za sebe): Satira ću izgleda ipak malo pomalo pripitomiti...

VITEZ: Hajdete, ako imate posla, nemojte gubiti vrijeme sa mnom.

MIRANDOLINA: Da gospodine, idem obaviti kućne poslove. Oni su moja ljubav i moja razonoda. Ako vam bilo što zatreba, poslat ću vam sobara.

VITEZ: Dobro... Ali ako koji put i vi navratite, bit će mi drago.

MIRANDOLINA: Da budem iskrena... nikad ne idem u sobe gostima, ali k vama ću rado koji put navratiti.

VITEZ: K meni... A zašto?

MIRANDOLINA: Zato presvijetli gospodine jer mi se jako, jako sviđate.

VITEZ: Ja vam se sviđam?

MIRANDOLINA: Da, sviđate mi se, jer ste muževni, jer niste od onih koji se zaljubljuju. (Za sebe): Ne zvala se ja Mirandolina ako već sutra ne bude skuhan.

ŠESNAESTI PRIZOR

VITEZ (sam): Eh, znam ja što činim. Žene? Što dalje od mene! Ova je izgleda jedna od onih u čiju klopku bih mogao upasti. Ta njezina iskrenost, ta otvorenost u razgovoru je prava rijetkost. Ima u njoj nečeg posebnog; ali neću valjda zbog toga sebi dopustiti da se u nju zaljubim. Što se pak zabave tiče, radije bih proveo vrijeme s njom nego s nekom drugom. Ali... zaljubiti se? Izgubiti slobodu? Nema straha. Luđaci, luđaci su oni koji se u žene zaljubljuju. (Odlazi.)

SEDAMNAESTI PRIZOR

Druga soba u gostionici.
Hortenzija, Dejanira, Fabrizio.

FABRIZIO: Izvolite najprije ovamo, presvijetle. Izvolite pogledati ovu drugu sobu. Ono je spavaća soba, ovo blagovaonica, primaća soba, za svrhu koju joj gospođe žele namijeniti...

HORTENZIJA: Dobro, dobro! Jeste li vi gazda ili sobar?

FABRIZIO: Sobar na zapovijed vašeg presvijetlog gospodstva.

DEJANIRA (tiho Hortenziji, smijući se): Zove nas presvijetlim gospođama...

HORTENZIJA (tiho Dejaniri): Treba prihvatiti šalu. (Fabriziju): Sobaru!

FABRIZIO: Presvijetla gospođo?

HORTENZIJA: Recite gazdi da dođe amo, želim razgovarati o usluzi.

FABRIZIO: Doći će gazdarica, odmah ćete biti posluženi. (Za sebe): Tko bi, za Boga miloga, mogle biti ove dvije gospođe... gospođe pa same? Po držanju, po odjeći izgledaju kao dame. Čudno! (Odlazi)

OSAMNAESTI PRIZOR

Dejanira i Hortenzija.

DEJANIRA: Presvijetle gospođe? Misli da smo plemkinje.

HORTENZIJA: Tim bolje. Bolje će s nama postupati.

DEJANIRA: Ali će nam više i naplatiti.

HORTENZIJA: Eh, što se računa tiče imat će posla sa mnom. Nisam ja od jučer.

DEJANIRA: Ne bih htjela sa se pod tim naslovima upletemo u neke neprilike.

HORTENZIJA: Draga prijateljice, malo avanturističkog duha! Zar će dvjema glumicama koje su navikle na pozornici igrati grofice, markize i princeze, odjednom biti problem zaigrati sličnu ulogu u nekakvoj gostionici?

DEJANIRA: Doći će članovi naš družine i raskrinkati nas.

HORTENZIJA: Danas ne mogu stići do Firenze. Iz Pise ovamo lađom treba barem tri dana.

DEJANIRA: Kakva glupa ideja, putovati lađom!

HORTENZIJA: Kad nije bilo dovoljno para. Hvala Bogu da smo bar mi došle kočijom.

DEJANIRA: Dobro nam je došla ona predstava viška.

HORTENZIJA: Da, ali da ja nisam bila na ulazu, ne bi od toga bilo ništa.

DEVETNAESTI PRIZOR

Fabrizio i pređašnje.

FABRIZIO: Gospodarica će vas odmah doći poslužiti.

HORTENZIJA: Dobro.

FABRIZIO: A ja vas molim, zapovijedajte. Već sam dvorio dame, bit će mi čast predano služiti i vaša presvijetla gospodstva.

HORTENZIJA: Ako ustreba, pozvat ću vas.

DEJANIRA (za sebe): Hortenziji ove uloge divno leže.

FABRIZIO (vadi tintarnicu i knjižicu): U međuvremenu, molim vas presvijetle gospode da mi kažete vaše cijenjeno ime, kako bih ga mogao prijaviti.

DEJANIRA (za sebe): Sada dolazi najbolji dio...

HORTENZIJA: Što će vam moje ime?

FABRIZIO: Mi gostioničari dužni smo prijaviti ime, prezime, domovinu i položaj svih putnika koji odsjedaju u našoj gostionici. Teško nama, ako to ne napravimo.

DEJANIRA (tiho Hortenziji): Prijateljice, gotovo je s naslovima.

HORTENZIJA: Mnogi daju i lažno ime.

FABRIZIO: Što se toga tiče, mi upišemo ime koje nam kažu, i dalje ne istražujemo.

HORTENZIJA: Upišite. Barunica Hortenzija del Poggio. Iz Palerma.

FABRIZIO (pišući, za sebe): Sicilijanka? Vrela krv. (Dejaniri): A vi, presvijetla?

DEJANIRA: A ja sam... (Za sebe): Ne znam što bih rekla...

HORTENZIJA: Hajde grofice Dejaniro, dajte mu svoje ime.

FABRIZIO (Dejaniri): Molim vas.

DEJANIRA (Fabriziju): Niste čuli?

FABRIZIO (pišući): Presvijetla gospođa grofica Dejanira... A prezime?

DEJANIRA (Fabriziju): I prezime?

HORTENZIJA (Fabriziju): Naravno, Dal Sole. Rimljanka.

FABRIZIO: To je sve. Oprostite na smetnji. Gazdarica će odmah doći. (Za sebe): Zar nisam rekao da su dame? Nadam se da ću dobro zaraditi. Napojnica neće manjkati!

DEJANIRA: Najponiznija službenica gospođu barunice.

HORTENZIJA (rugaju se jedna drugoj): Gospođu grofice, moj naklon.

DEJANIRA: Kojem slučaju imam zahvaliti na sretnoj prigodi da vam mogu podastrijeti svoje duboko poštovanje?

HORTENZIJA: Iz fontane vašeg srca izviru samo bujice milosti.

DVADESETI PRIZOR

Mirandolina i pređašnje

DEJANIRA (karikirajući Hortenziji): Madam, vi mi laskate.

HORTENZIJA (isto tako): Grofice, vašem ugledu priliči i mnogo više od toga.

MIRANDOLINA (za sebe): Oh, dame vole prenemaganje.

DEJANIRA (za sebe): Puknut ću od smijeha!

HORTENZIJA (tiho Dejaniri): Tiho! Gazdarica!

MIRANDOLINA: Moj naklon damama.

HORTENZIJA: Dobar dan lijepoj djevojci.

DEJANIRA (Mirandolini): Gospođu gazdarice, moje najdublje štovanje.

HORTENZIJA (daje znak Dejaniri da zadrži dostojanstvo): No!

MIRANDOLINA (Hortenziji): Dopustite mi da vam poljubim ruku.

HORTENZIJA (pruža ruku): Ljubazni ste.

DEJANIRA: (smije se skrivajući se).

MIRANDOLINA (traži ruku od Dejanire): I vama, presvijetla.

DEJANIRA: Ah, nemojte...

HORTENZIJA: Ta hajde, udostojite se prihvatiti ljubaznosti ove djevojke. Pružite joj ruku.

MIRANDOLINA: Molim vas.

DEJANIRA (pruža joj ruku, okreće se i smije): Evo.

MIRANDOLINA: Presvijetla gospođa se smije? Čemu?

HORTENZIJA: Draga grofice! Još vam je smiješno? Malo prije sam rekla neku glupost koja ju je nasmijala.

MIRANDOLINA (za sebe): Kladila bih se da nisu dame. Da su dame, ne bi bile same.

HORTENZIJA (Mirandolini): Što se tiče usluge, morat ćemo porazgovarati.

MIRANDOLINA: Ah! Same ste? Gdje su vam kavaliri, gdje su vam sluge, zar nemate nikoga?

HORTENZIJA: Barun, moj suprug...

DEJANIRA: (glasno se nasmije).

MIRANDOLINA (Dejaniri): Zašto se smijete gospođo?

HORTENZIJA: Da, zašto se smijete?

DEJANIRA: Smijem se barunu, vašem suprugu.

HORTENZIJA: Da, pravi je kavalir i veseljak: uvijek priča šale; uskoro će doći s grofom Horacijem, suprugom naše grofičice.

DEJANIRA (s naporom zadržava smijeh).

MIRANDOLINA (Dejaniri): I gospodin grof vam je smiješan?

HORTENZIJA: Pobogu, grofice, ponašajte se u skladu s vašim položajem.

MIRANDOLINA: Dopustite mi, drage moje gospođe. Ta same smo, nitko nas ne čuje. Ova grofovija, ovo barunstvo, nije li to...

HORTENZIJA: Što biste željeli reći? Sumnjate li možda u naše plemstvo?

MIRANDOLINA: Oprostite, presvijetla gospođo, nemojte se uzrujavati jer će grofica opet prasnuti u smijeh.

DEJANIRA: Hajde... čemu više...

HORTENZIJA (prijeteći): Grofice, grofice!

MIRANDOLINA (Dejaniri): Ja znam što ste htjeli reći, presvijetla gospođo.

DEJANIRA: Ako pogađate, svaka vam čast.

MIRANDOLINA: Htjeli ste reći: „Čemu da glumimo dvije kraljice, kad smo zapravo dva pješaka?“ Ha! Nije li tako?

DEJANIRA (Mirandolini): Prozreli ste nas?

HORTENZIJA: I to mi je glumica! Nije sposobna odglumiti ni najobičniju ulogu.

DEJANIRA: Ja glumim samo na pozornici.

MIRANDOLINA: Bravo, gospođo barunice! Sviđa mi se vaša duhovitost. Cijenim vašu iskrenost.

HORTENZIJA: Ponekad se volim malo našaliti.

MIRANDOLINA: A ja neizmjerljivo volim duhovite ljude. Osjećajte se kao kod kuće u mojoj gostionici. No ljubazno vas molim da mi, ukoliko nam dođu ugledniji gosti, ustupite ove sobe, a ja ću se pobrinuti da dobijete vrlo udobne sobice.

DEJANIRA: Da, drage volje.

HORTENZIJA: Kad trošim svoj novac, želim biti uslužena poput dame, tu sam i tu namjeravam i ostati.

MIRANDOLINA: Gospođo barunice, hajde, budite dobri... Oh! Evo jednog plemića koji je odsjeo u gostionici. Čim spazi žene, odmah dojuri.

HORTENZIJA: Bogat?

MIRANDOLINA: Ne znam koliko mu je dubok džep.

DVADESET I PRVI PRIZOR

Markiz i pređašnje.

MARKIZ: Slobodno? Smijem li ući?

HORTENZIJA: Molim, samo izvolite.

MARKIZ: Sluga ponizan, gospođe.

DEJANIRA: Službenica najpokornija.

HORTENZIJA: Klanjam se najsmjernije.

MARKIZ (Mirandolini): Gošće?

MIRANDOLINA: Tako je, preuzvišenosti. Iskazale su čast mojoj gostionici.

HORTENZIJA (za sebe): Ovaj je preuzvišen! Ohoho!

DEJANIRA (za sebe): Hortenzija će ga zasigurno htjeti za sebe.

MARKIZ (Mirandolini): A tko su ove gospođe?

MIRANDOLINA: Ovo je barunica Hortenzija del Poggio, a ovo grofica Dejanira dal Sole.

MARKIZ: Oh, kakve ugledne gospođe!

HORTENZIJA: A tko ste vi, gospodine?

MARKIZ: Ja sam markiz di Forlipopoli.

DEJANIRA (za sebe): Gostioničarka prihvaća predstavu.

HORTENZIJA: Drago mi je što imam čast upoznati tako ugledna plemića.

MARKIZ: Ako vam mogu biti od pomoći, zapovijedajte. Drago mi je što ste odsjele u ovoj gostionici. Gazdarica je izuzetna žena.

MIRANDOLINA: Ovaj je plemić pun dobrote. Ukazao mi je čast, jamči mi svoju zaštitu.

MARKIZ: Da, naravno. Ja štitim kako nju tako i sve one koji zalaze u njezinu gostionicu. U slučaju da vam štogod zatreba, zapovijedajte.

HORTENZIJA: Bude li potrebno, poslužit ću se vašom ljubaznošću.

MARKIZ: I vi gospođu grofice, izvolite raspolagati sa mnom.

DEJANIRA: Smatrat ću se sretnom budem li se uspjela ubrojiti među vaše najsmjernije službenice.

MIRANDOLINA (Hortenziji): Izrazila se kao da je u predstavi.

HORTENZIJA (Mirandolini): Uživjela se u ulogu grofice.

MARKIZ: (iz džepa vadi lijepi svileni rupčić, slaže ga i pravi se kao da hoće obrisati čelo)

MIRANDOLINA: Kako je velik taj rupčić, gospodine markiže!

MARKIZ (Mirandolini): Ah! Zar nije lijep? Zar nemam ukusa?

MIRANDOLINA: Doista izvanredan ukus.

MARKIZ (Hortenziji): Jeste li ikad vidjeli ljepšeg?

HORTENZIJA: Božanstven je. Nikad nisam vidjela ništa slično. (Za sebe): Ne bih se bunila da mi ga pokloni.

MARKIZ (Dejaniri): Iz Londona je.

DEJANIRA: Lijep je, izuzetno mi se sviđa.

MARKIZ: Dakle, imam li ukusa?

DEJANIRA (za sebe): Ah, ali nije rekao: „Izvolite, na raspolaganju vam je.“

MARKIZ: Uvjeravam vas da naš grof ne zna trošiti. Razbacuje se novcem, a nikad ne kupi ništa što odiše dobrim ukusom.

MIRANDOLINA: Gospodin markiz poznaje, razabire, umije, vidi, shvaća.

MARKIZ (pomno slaže rupčić): Treba ga pomno složiti, da se ne uništi. Ovakvu vrstu robe treba pažljivo čuvati. (Pružajući Mirandolini): Izvolite.

MIRANDOLINA: Želite li da ga dam odnijeti u vašu sobu?

MARKIZ: Neću. Odnosite ga u svoju.

MIRANDOLINA: Zašto... u svoju?

MARKIZ: Zato... jer vam ga poklanjam.

MIRANDOLINA: Vaša preuzvišenosti, oprostite ali...

MARKIZ: Tako je. Poklanjam vam ga.

MIRANDOLINA: Ali ja ga ne želim.

MARKIZ: Nemojte me ljutiti.

MIRANDOLINA: Oh, što se toga tiče, gospodin markiz zna, ne želim nikoga naljutiti. Uzet ću ga, samo se nemojte uzrujavati...

DEJANIRA (Hortenziji): Oh, dobra fora!

HORTENZIJA (Dejaniri): I još o nama glumicama naklapaju...

MARKIZ (Hortenziji): Ha! Što velite? Kakav krasan rupček sam poklonio svojoj gazdarici.

HORTENZIJA: Vi ste vrlo velikodušan kavalir.

MARKIZ: Takav sam, što ću.

MIRANDOLINA (za sebe): Ovo je njegov prvi poklon i pojma nemam odakle mu taj rupčić...

DEJANIRA: Gospodine markiže, mogu li takav rupčić pronaći u Firenci? Željela bih imati sličan.

MARKIZ: Sličan ovome teško; ali vidjet ćemo.

MIRANDOLINA (za sebe): Ohoho i gospođa grofica zna znanje!

HORTENZIJA: Gospodine markiže, vi koji dobro poznajete ovaj grad, učinite mi uslugu i pošaljite mi valjana postolara, trebaju mi cipele.

MARKIZ: Dobro, poslat ću vam svojega.

MIRANDOLINA (za sebe): Kako su samo navalile, ali uzalud, nema on ni prebijenog groša.

HORTENZIJA: Dragi gospodine markiže, ukažite nam čast i pravite nam malo društvo.

DEJANIRA: Izvolite objedovati s nama.

MARKIZ: Da, vrlo rado. (Mirandolini): Hej, Mirandolina, nemojte biti ljubomorni, ta vaš sam, to već dobro znate.

MIRANDOLINA (markizu): Samo izvolite, drago mi je da se zabavljate.

HORTENZIJA: Razgovarat ćemo.

DEJANIRA: Ne poznajemo nikoga i nemamo nikog drugog osim vas.

MARKIZ: Oh, slatke moje damice! Služit ću vas od srca.

DVADESET I DRUGI PRIZOR

Grof i pređašnji.

GROF: Mirandolina, tražio sam vas posvuda.

MIRANDOLINA: Evo me, tu sam s ovim damama.

GROF: Damama? Smjerno se klanjam.

HORTENZIJA: Odana službenica. (Tiho Dejaniri): Ovaj je bolje potkožen od onog drugog!

DEJANIRA (tiho Hortenziji): Ah, kad ja ne znam spretno iskamčiti darove.

MARKIZ (tiho Mirandolini): Hajde, pokažite rupček grofu.

MIRANDOLINA (pokazuje rupčić grofu): Pogledajte gospodine grofe, kakav sam lijepi dar dobila od gospodina markiza.

GROF: Oh, drago mi je! Bravo, gospodine markiže.

MARKIZ: Ah, ništa, ništa. Malenkost. Molim vas odložite ga; ne želim da to spominjete. Ono što ja činim ne moraju svi znati.

MIRANDOLINA (za sebe): Ne moraju svi znati, a tjera me da ga pokažem. Siromaštvu oholost ne pristaje.

GROF (Mirandolini): S dopuštenjem ovih dama, htio bih vam nešto reći.

HORTENZIJA: Samo izvolite.

MARKIZ (Mirandolini): Uništiti ćete rupček gužvajući ga ovako u džepu.

MIRANDOLINA: Odložiti ću ga u pamuk, da se ne bi zgužvao.

GROF (Mirandolini): Pogledajte ovaj mali dijamantni ures.

MIRANDOLINA: Prekrasan je.

GROF: Pristaje uz naušnice koje sam vam darovao.

(Hortenzija i Dejanira promatraju i tiho komentiraju.)

MIRANDOLINA: Doista pristaje naušnicama, no još je ljepši.

MARKIZ (za sebe): Proklet bio grof, njegovi dijamanti, njegov novac... đavo neka ga nosi!

GROF (Mirandolini): Dakle, da biste imali usklađeni komplet, darujem vam ovaj ures.

MIRANDOLINA: Nipošto ga neću prihvatiti.

GROF: Nećete valjda prema meni biti neuljudni!

MIRANDOLINA: Oh! Nisam ja neuljudna. Da vas ne uvrijedim, uzet ću ga.

(Hortenzija i Dejanira, promatrajući grofov darenost, i dalje tiho razgovaraju.)

MIRANDOLINA: Ah! Što kažete na to, gospodine markiže? Nije li divan ovaj dragulj?

MARKIZ: Rupček je od mnogo boljeg ukusa.

GROF: Da, ali između 'rupčeka' i dijamanta velika je razlika.

MARKIZ: No krasno! Javno se hvaliti svojim troškom!

GROF: Da, da, vi svoje darujete potajno.

MIRANDOLINA (za sebe): Mogu uistinu ovoga puta reći, kad se dvoje tuče korist ima treći.

MARKIZ: I tako, moje slatke dame, na objedu sam s vama.

HORTENZIJA (grofu): A gospodin je...?

GROF: Ja sam grof d'Albafiorita, na usluzi.

DEJANIRA (i ona se približi grofu): Ohoho! To je čuvena obitelj, poznajem je.

GROF (Dejaniri): Stojim vam na raspolaganju.

HORTENZIJA (grofu): Ovdje ste odsjeli?

GROF: Da gospođo.

DEJANIRA (grofu): Hoćete li ostati dugo?

GROF: Mislím da hoću.

MARKIZ: Moje gospođe, sigurno ste se umorile stojeći, želite li da vas otpratim u vašu sobu?

HORTENZIJA (s prezirom): Najljepša hvala. Iz kojeg ste kraja, gospodine grofe?

GROF: Iz Napulja.

HORTENZIJA: Oh! Gotovo smo zemljaci. Ja sam iz Palerma.

DEJANIRA: Ja sam Rimljanka, no bila sam u Napulju i upravo sam zbog određenog posla htjela razgovarati s nekim plemićem iz Napulja.

GROF: Stojim vam na usluzi, gospođe. Same ste? Nemate muškaraca uza se?

MARKIZ: Ja sam tu, gospodine, vi im niste potrebni.

HORTENZIJA: Same smo, gospodine grofe, a kasnije ćemo vam reći i zašto.

GROF: Mirandolina!

MIRANDOLINA: Gospodine.

GROF: Naložite da pripreme u mojoj sobi stol za troje. (Hortenziji i Dejaniri): Udostojit ćete se ukazati mi čast?

HORTENZIJA: Prihvatit ćemo vaš ljubazni poziv.

MARKIZ: Ali ove dame su pozvale mene.

GROF: One mogu učiniti kako im se prohtije, ali za mojim malim stolom ima mjesta samo za troje.

MARKIZ: I to bih htio doživjeti, da...

HORTENZIJA: Pođimo, pođimo, gospodine grofe. Gospodin markiz će se drugi put odazvati našoj molbi. (Odlazi.)

DEJANIRA: Gospodine markiže, ako nađete rupčić, preporučam se. (Odlazi.)

MARKIZ: Grofe, grofe, platit ćete vi meni.

GROF: Na što se žalite?

MARKIZ: Ja sam – ja, i to fakat nije u redu! Lepo vas prosim!... Ona bi htjela rupček? Onakav rupček? Neće ga dobiti. Mirandolina, čuvajte ga kao zjenicu oka! Takve je rupčeke gotovo nemoguće više naći. Dijamanata se nađe, ali ovakvih rupčeka više ne. (Odlazi.)

MIRANDOLINA (za sebe): Koji luđak!

GROF: Draga Mirandolina, hoće li vam biti krivo što ću služiti ovim damama?

MIRANDOLINA: Ni najmanje, gospodine.

GROF: Činim to zbog vas. Činim to samo zbog koristi i dobrog glasa vaše gostionice. Inače, vaš sam. Vaše je moje srce, vaše je i moje bogatstvo, možete njime slobodno raspolagati, jer vi ste moja gospodarica. (Odlazi.)

DVADESET I TREĆI PRIZOR

MIRANDOLINA (sama): Ni čitavim svojim bogatstvom, ni svim svojim darovima, nikad neće uspjeti u naumu da se u njega zaljubim; a još će manje postići markiz sa svojom smiješnom zaštitom. Kada bih se morala vezati za jednog od ove dvojice, zasigurno bi to bio onaj koji više troši. Ali ne zanimaju me: ni jedan, ni drugi. Zarekla sam da se vitez di Ripafratta ima u mene zaljubiti i ne bih dala to zadovoljstvo ni za dragulj dvostruko veći od ovoga. Pa da vidimo! Ne znam hoću li biti vješta poput one dvije sjajne glumice, ali baš da vidimo. Grof i markiz će neko vrijeme biti zaokupljeni njima pa će me ostaviti na miru; moći ću se do mile volje baviti vitezom. Nemoguće je da ne poklekne! Tko je taj koji može odoljeti ženi, kada joj da vremena da upotrijebi svo svoje umijeće? Tko pobjegne, ne treba se bojati poraza, ali tko zastane, tko sluša i u tome uživa, prije ili kasnije i sebi u inat mora pasti. (Odlazi.)

DRUGI ČIN

PRVI PRIZOR

Vitezova soba, stol prostrt za ručak i stolice.

Vitez i njegov sluga, zatim Fabrizio.

Vitez hoda po sobi s knjigom u ruci. Fabrizio donosi juhu i stavlja je na stol.

FABRIZIO (sluzi): Recite svojem gospodaru, neka se izvoli poslužiti, juha je na stolu.

SLUGA (tiho Fabriziju): Možete mu to reći i sami.

FABRIZIO: Tako je čudan da s njim nerado pričam.

SLUGA: A ipak nije loš. Žene ne može smisliti, ali s muškarcima je vrlo ljubazan.

FABRIZIO (za sebe): Ne može smisliti žene? Asti ga! Taj ne zna šta valja. (Odlazi.)

SLUGA: Presvijetli, ako izvolijevate, na stolu je.

(Vitez odloži knjigu i sjeda za stol)

VITEZ (sluzi, jedući): Čini mi se da se danas objeđuje ranije nego obično.

(Sluga stoji iza vitezove stolice s tanjurom pod rukom.)

SLUGA: Ova soba je uslužena prije svih ostalih. Gospodin grof d'Albafiorita živčano je i prilično glasno inzistirao da želi biti uslužen prvi, ali je gazdarica htjela da se ručak najprije iznese na stol vašeg presvijetlog gospodstva.

VITEZ: Zahvalan sam joj na pažnji koju mi ukazuje.

SLUGA: Ona je doista izvrsna žena, presvijetli. Vidio sam puno svijeta, ali nigdje nisam naišao na ljubazniju gostioničarku.

VITEZ (okrećući se malo unatrag): Sviđa ti se, ha?

SLUGA: Da mi nije do toga da ne oštetim svojeg gospodara, najradije bih ostao ovdje s Mirandolinom, kao njezin sobar.

VITEZ: A što bi ona s tobom, jadniče? (Dodaje mu tanjur, a sluga mu daje drugi.)

SLUGA: Ženu ovakvog značaja, služio bih poput vjernog psića.

VITEZ: Sto mu gromova! Ona je svih očarala. Bilo bi doista smiješno kad bi očarala još i mene. No sutra idem u Livorno. Nek pokuša još danas, kako god zna, neka se uvjeri da

nisam baš tako slab. Da bi svladala moju odbojnost prema ženama, morat će se doista svojski potruditi...

DRUGI PRIZOR

Sluga s kuhanim mesom i još jednim jelom te pređašnji.

SLUGA: Poručila vam je gazdarica, da će vam poslati goluba ukoliko vam se piletina ne sviđa.

VITEZ: Sve mi se sviđa. A što je ovo?

SLUGA: Rekla je gazdarica, da joj javim, sviđa li se vašem presvijetlom gospodstvu ova šalša, koju je svojim rukama priredila.

VITEZ: Sve me više obvezuje. (Kuša umak.): Savršeno. Reci joj da mi prija, da joj se zahvaljujem.

SLUGA: Reći ću joj, presvijetli.

VITEZ: Idi, odmah joj reci.

SLUGA: Odmah. (Za sebe): Pravo čudo! Vitez šalje kompliment jednoj ženi! (Odlazi.)

VITEZ: Šalša je izvrsna. Nisam nikad okusio bolje. (Nastavlja jesti.) Dakako, ako Mirandolina ovako nastavi, uvijek će imati gostiju. Dobra kuhinja, kvalitetna posteljina. Ne može se poreći i ljubazna je; no ono što ipak najviše cijenim kod nje jest iskrenost. Oh, ta iskrenost je divna! Zašto ja ne podnosim žene? Zato jer su licemjerne, lažljive, slatkorječive; ali ta divna iskrenost...

TREĆI PRIZOR

Sluga i pređašnji.

SLUGA: Zahvaljuje vašem presvijetlom gospodstvu na dobroti kojom ljubazno prihvaća njezine slabosti.

VITEZ: Bravo, meštre od ceremonije, bravo.

SLUGA: Upravo sada svojim rukama priprema još jedno jelo; ne znam koje.

VITEZ: Sama ga priređuje?

SLUGA: Da gospodine.

VITEZ: Natoči mi.

SLUGA: Bit ćete usluženi. (Odlazi po piće.)

VITEZ: Eh, prema ovoj valja biti razmjerno velikodušan. Preuljudna je; treba to platiti duplo. Lijepo s njom postupati, ali otići čim prije.

(Sluga mu donosi piće.)

VITEZ (pije): Je li grof otišao na objed?

SLUGA: Presvijetli jest, upravo sada. Danas časti. Pozvao je dvije dame na objed.

VITEZ: Dvije dame? Tko su one?

SLUGA: Stigle su u ovu gostionicu prije nekoliko sati. Ne znam tko su.

VITEZ: A grof ih poznaje?

SLUGA: Mislim da ne; no čim ih je vidio, pozvao ih je k sebi na objed.

VITEZ: Koji slabić! Čim je ugledao dvije žene, odmah se zalijepio. A one prihvaćaju. Nebo samo zna tko su; ali tko jesu da jesu, žene su, to je dovoljno. Grof će se zacijelo upropastiti. Reci, je li i markiz s njima za stolom?

SLUGA: Izašao je iz kuće i još se nije vratio.

VITEZ (Traži čist tanjur.): Donesi dalje.

SLUGA: Bit ćete usluženi.

VITEZ: Za stolom s dvije dame! Krasnog li društva! Svojim kreveljenjem uništile bi mi tek.

ČETVRTI PRIZOR

Mirandolina s tanjurom u ruci i pređašnji.

MIRANDOLINA: Smijem li?

VITEZ: Tko je to?

SLUGA: Izvolite.

VITEZ: Prihvati taj tanjur.

MIRANDOLINA: Oprostite. Dopustite meni tu čast da ga svojim rukama položim na stol. (Stavlja jelo na stol.)

VITEZ: Ali, to nije vaša dužnost.

MIRANDOLINA: Oh gospodine, ta tko sam ja? Nekakva dama možda? Samo službenica onih koji se udostojе odsjesti u mojoj gostionici.

VITEZ (za sebe): Kakva poniznost!

MIRANDOLINA: Uistinu, ne bi mi bilo teško osobno dvoriti sve goste, no to ne činim zbog stanovitih obzira; ne znam da li me razumijete. No k vama dolazim bez ustručavanja, potpuno slobodno.

VITEZ: Zahvaljujem. Kakvo je ovo jelo?

MIRANDOLINA: To je malo pirjano jelo koje sam pripravila svojim rukama.

VITEZ: Sigurno je ukusno. Kad ste ga vi pripravili, sigurno je ukusno.

MIRANDOLINA: Oh, previše ste milostivi, gospodine. Ja ne znam ništa dobro pripremiti; no htjela bih znati, da bih mogla zadovoljiti tako ugledna viteza.

VITEZ (za sebe): Sutra u Livorno! (Mirandolini): Ako imate posla, nemojte na mene gubiti vrijeme.

MIRANDOLINA: Ma ne, gospodine! Kuća ima sasvim dovoljno kuhara i slugu. Rado bih čula, prija li vam jelo.

VITEZ: Molim, odmah. (Kuša): Izvrsno, sjajno! Kakav okus! Ne mogu razaznati, što je to?

MIRANDOLINA: Eh gospodine, to je moja mala tajna. Ove ruke znaju činiti čuda!

VITEZ (sluzi, ponešto strastveno): Natoči mi.

MIRANDOLINA: Ovo jelo, gospodine, treba zaliti dobrom kapljicom.

VITEZ (sluzi): Daj mi burgunca.

MIRANDOLINA: Bravissimo! Burgundsko vino je izvrsno. Po mojem mišljenju, to je najbolje stolno vino.

(Sluga donosi na stol bocu i čašu.)

VITEZ: Vi u svemu imate dobar ukus.

MIRANDOLINA: Uistinu, rijetko se prevarim.

VITEZ: Pa ipak, ovaj put se varate.

MIRANDOLINA: U čemu, gospodine?

VITEZ: U tome što mislite da ja zaslužujem vašu naročitu pažnju.

MIRANDOLINA (uzdišući): Ah, gospodine viteže...

VITEZ (uzbuđen): Što je? Što znače ovi uzdasi?

MIRANDOLINA: Reći ću vam: prema svima sam pažljiva i uslužna i rastuži me kad oko sebe vidim same nezahvalnike.

VITEZ (blago): Ja neću biti nezahvalan.

MIRANDOLINA: Od vas ne tražim nikakvu zahvalnost, činim samo svoju dužnost.

VITEZ: Ne, ne, dobro ja znam... Nisam takav grubijan kakvim me smatrate. Na mene se nećete žaliti. (Toči vino u čašu.)

MIRANDOLINA: Ali... gospodine... ne razumijem...

VITEZ: U vaše zdravlje! (Piše.)

MIRANDOLINA: Najljepša hvala; ukazali ste mi preveliku čast.

VITEZ: Ovo je vino dragocjeno.

MIRANDOLINA: Burgundac je moja strast.

VITEZ: Smijem li vas ponuditi? (Nudi joj vino.)

MIRANDOLINA: Oh, hvala, gospodine.

VITEZ: Jeste li objedovali?

MIRANDOLINA: Jesam, presvijetli.

VITEZ: Onda želite li čašicu?

MIRANDOLINA: Ja ne zaslužujem toliku milost.

VITEZ: Ne, doista, dajem vam od srca rado.

MIRANDOLINA: Ne znam što reći. Prihvatit ću vašu ljubaznu ponudu.

VITEZ (sluzi): Donesi čašu.

MIRANDOLINA: Ne, ne, ako dopuštate, uzet ću ovu. (Uzima vitezovu čašu.)

VITEZ: Oho! Ali iz te sam ja pio.

MIRANDOLINA (smijući se): Ispit ću sve vaše tajne.

(Sluga stavlja drugu čašu na podložak.)

VITEZ (za sebe): Sva je vražja! (Natoči joj vino.)

MIRANDOLINA: Ali, od objeda je prošlo dosta vremena: bojim se da mi ne naškodi.

VITEZ: Nema opasnosti.

MIRANDOLINA: Molim vas, možda, jedan komadić kruha...

VITEZ: Rado. (Daje joj komadić kruha.) Izvolite.

(Mirandolina s čašom u jednoj, a kruhom u drugoj ruci, stoji zbunjeno, kao da ne zna kako bi umočila kruh u vino.)

VITEZ: Oh, nezgodno vam je. Izvolite sjesti!

MIRANDOLINA: Oh, nisam dostojna toga, gospodine.

VITEZ: Hajde, hajde, ta sami smo. (Sluzi): Donesi joj stolicu!

SLUGA (za sebe): O zemljo otvori se, nikada nije bio takav. (Ide po stolicu.)

MIRANDOLINA: Kad bi to grof i markiz znali, jadna ja!

VITEZ: A zašto?

MIRANDOLINA: Stoput su mi nudili da nešto popijem ili okusim, nikad nisam pristala.

VITEZ: Dajte, samo izvolite.

MIRANDOLINA: Vama za ljubav. (Sjeda i moči kruh u vino.)

VITEZ (sluzi tiho): Slušaj! Da nikome nisi rekao da je gazdarica sjedila za mojim stolom!

SLUGA (tiho): Ne brinite. (Za sebe): Sve me više iznenađuje!

MIRANDOLINA: Pijem u zdravlje svega onoga što gospodina viteza veseli.

VITEZ: Zahvaljujem, dražesna mala gospodarice.

MIRANDOLINA: Ali naravno moja zdravica ne uključuje žene.

VITEZ: Ne? A zašto?

MIRANDOLINA: Jer znam da ih ne možete smisliti.

VITEZ: Istina, nikad ih nisam trpio.

MIRANDOLINA: Ostanite zauvijek takvi.

VITEZ (kao da mu je neugodno pred slugom): Ne bih htio...

MIRANDOLINA: Što gospodine?

VITEZ: Slušajte. (Šapće joj u uho): Ne bih htio da vi to promijenite...

MIRANDOLINA: Ja, gospodine? A kako?

VITEZ (sluzi): Odlazi.

SLUGA: Što još želite jesti?

VITEZ: Neka skuhaju dva jaja pa kad budu gotova, donesi ih.

SLUGA: Kako želite jaja? Tvrda, mekana?

VITEZ: Kako te volja, samo nestani!

SLUGA: Razumijem. (Za sebe): Gospodar se zagrijava... (Odlazi.)

VITEZ: Mirandolina, vi ste jedna posve dražesna djevojka.

MIRANDOLINA: Oh gospodine, vi mi se rugate.

VITEZ: Slušajte. Želim vam reći nešto... posve iskreno, najiskrenije; nešto što ide u prilog vaše slave.

MIRANDOLINA: Rado ću poslušati.

VITEZ: Vi ste prva žena na ovome svijetu prema kojoj sam osjetio potrebu postupati ljubazno.

MIRANDOLINA: A ja ću vam reći, gospodine viteže, da ja u tome nemam nikakve zasluge. Ponekad se jednostavno dogodi da se sretnu ljudi istih ćudi. Dogodi se tako i među nepoznatima simpatija i posebno razumijevanje. I ja prema vama osjećam ono što ni za koga još nisam osjetila.

VITEZ: Bojim se da vi želite da ja izgubim svoj mir.

MIRANDOLINA: Oh, molim vas, gospodine viteže, mudar čovjek postupa dosljedno sebi samome. Nemojte se povoditi za tuđim slabostima. Uistinu, ako tako nešto primijetim, ovamo zasigurno više neću zalaziti. I ja u sebi osjećam nešto što nisam nikad osjetila; ali ne želim ludovati za muškarcima, a najmanje za muškarcem koji mrzi žene; i koji možda sa mnom sada tako govori i dovodi me u iskušenje, da bi mi se kasnije narugao. Gospodine viteže, molim vas još malo burgunca.

VITEZ: Oh, dosta... (Natoči joj još vina.)

MIRANDOLINA (za sebe): Još malo pa je kuhan.

VITEZ (pružajući joj čašu s vinom): Izvolite.

MIRANDOLINA: Najljepša hvala! Ali, zar vi ne pijete?

VITEZ: Da, popit ću. (Za sebe): I najbolje bi bilo da se napijem; jedan vrug bi istjerao drugoga. (Nalijeva u svoju čašu.)

MIRANDOLINA (mazno): Gospodine viteže.

VITEZ: Recite?

MIRANDOLINA: Kucnimo se! (Kucne njegovu čašu svojom.) Živjeli dobri prijatelji!

VITEZ (pomalo čeznutljivo): Živjeli!

MIRANDOLINA: Živjeli... tko se voli... prijateljski nazdravlja!

VITEZ: Živjeli...

PETI PRIZOR

Markiz i pređašnji.

MARKIZ: I ja sam tu. Čemu se nazdravlja?

VITEZ (srdito): Što, gospodine markiže?

MARKIZ: Oprostite prijatelju. Zazvao sam, nitko se nije javio.

MIRANDOLINA (pokušava otići): S vašim dopuštenjem...

VITEZ (Mirandolini): Čekajte. (Markizu): Ja si ne uzimam takve slobode prema vama.

MARKIZ: Ispričavam se. Ta prijatelji smo: mislio sam da ste sami. Drago mi je da uz vas vidim našu obožavanu malu gazdaricu. Ah! Što kažete? Nije li ona pravo remek-djelo?

MIRANDOLINA: Gospodine, ovdje sam da bih uslužila gospodina viteza. Malo mi je pozlilo i on mi je ljubazno priskočio upomoć ponudivši me čašicom burgunca.

MARKIZ (vitezu): To je burgundac?

VITEZ: Da, burgundac.

MARKIZ: Pravi, pravcati?

VITEZ: Barem sam ga kao takvog platio.

MARKIZ: Ja se dobro razumijem u te stvari. Dopustite da ga kušam, pa ću vam znati reći je li pravi ili nije.

VITEZ (zove): Hej!

ŠESTI PRIZOR

Vitezov sluga s jajima i predašnji.

VITEZ (sluzi): Čašicu za gospodina markiza!

MARKIZ: Ne baš tako malu čašicu. Burgundac nije liker. Moram popiti dovoljno za procjenu.

SLUGA: Stigla su jaja!(Želi ih položiti na stol.)

VITEZ: Neću više jesti.

MARKIZ: Kakvo je to jelo?

VITEZ: Jaja.

MARKIZ: Ne sviđaju mi se. (Sluga odnosi jaja.)

MIRANDOLINA: Gospodine markiže, s dopuštenjem gospodina viteza, kušajte ovo pirjano jelo koje sam priredila vlastitim rukama.

MARKIZ: Oh, dobro. Hej, stolicu! (Sluga donosi stolicu i stavlja ispred njega jednu čašu na podložak.) I Vilicu!

VITEZ: Hajde, donesi mu pribor. (Sluga odlazi po pribor za jelo.)

MIRANDOLINA: Gospodine viteže, sada mi je puno bolje. Idem. (Ustaje.)

MARKIZ: Meni za ljubav, ostanite još malo.

MIRANDOLINA: Ali, gospodine, moram ići, čeka me još puno posla; osim toga gospodin vitez...

MARKIZ (vitezu): Je li vam po volji da ostane još malo?

VITEZ: A što će vam ona?

MARKIZ: Želim da kušate čašicu ciparskog vina: nikad u životu takvog niste okusili. A bilo bi mi milo da ga i Mirandolina kuša i da mi kaže svoje mišljenje.

VITEZ (Mirandolini): Hajde, ugodite gospodinu markizu i ostanite još malo.

MIRANDOLINA: Gospodin markiz će mi oprostiti.

MARKIZ: Nećete ga dakle kušati?

MIRANDOLINA: Neki drugi put, vaša preuzvišenosti.

VITEZ: Hajde, ostanite.

MIRANDOLINA (vitezu): Vi mi zapovijedate?

VITEZ: Kažem vam da ostanete.

MIRANDOLINA (sjeda): Pokoravam se.

VITEZ (za sebe): Oh, sve me više obvezuje.

MARKIZ (jedući): Oh kako je ukusno! Kakav umak! Kakav miris! Kakav tek!

VITEZ (tiho Mirandolini): Markiz će biti ljubomoran što sjedite blizu mene.

MIRANDOLINA (tiho vitezu): Ne marim za njega.

VITEZ (tiho Mirandolini): Jeste li možda i vi neprijateljica muškaraca?

MIRANDOLINA (kao gore): Upravo kao što ste vi neprijatelj žena.

VITEZ (kao gore): Neprijateljice mi se osvećuju.

MIRANDOLINA (kao gore): Kako, gospodine?

VITEZ (kao gore): Ha! Prepredenice! Vidite vi i predobro...

MARKIZ: Prijatelju, u vaše zdravlje! (Ispija burgundac.)

VITEZ: Onda? Kako vam se čini?

MARKIZ: Dopustit ćete - ne valja ništa. Kušajte moje ciparsko vino.

VITEZ: Pa gdje vam je to ciparsko vino?

MARKIZ: Tu je, donio sam ga sa sobom; hoću da ga se nauživamo: Ah! To je prava stvar! Evo ga! (Vadi iz džepa omanju bocu.)

MIRANDOLINA: Koliko vidim, gospodin markiz ne želi da nam njegovo vino udari u glavu...

MARKIZ: Ovo? Ovo se pije na kapljice, kao rakija od melise. Hej! Čašice! (Otvora bočicu.)

SLUGA (nosi čaše za ciparsko vino)

MARKIZ (pokrije bocu rukom): Pa te su prevelike. Nemate manje?

VITEZ (sluzi): Donesi čašice za liker.

MIRANDOLINA: Ja mislim da bi bilo dovoljno da ga pomirišemo.

MARKIZ (miriše): Uh, divota! Miris koji krijepi duh.

SLUGA (nosi tri čašice na podlošku.)

MARKIZ (toči vitezu, Mirandolini i sebi vrlo polako i ne puni čašice do vrha, zatim dobro začepi bocu): Kakav nektar! (Pijući) Ambrozija! Nektar! Destilirana nebeska mana!

VITEZ (tiho Mirandolini): Što kažete na ovu 'nebesku manu'?

MIRANDOLINA (tiho vitezu): Ostaci od ispiranja boca.

MARKIZ (vitezu): Dakle, što kažete?

VITEZ: Dobro, izvrsno.

MARKIZ: Ha? Mirandolina, sviđa vam se?

MIRANDOLINA: Ja se, gospodine, ne znam pretvarati; ne sviđa mi se, loše je i stoga ne mogu reći da je dobro. Čast onome tko se zna pretvarati. No onaj tko laže po pitanju jedne stvari, zacijelo zna lagati i kad su druge u pitanju.

VITEZ (za sebe): Ona mene kori; ne razumijem zašto.

MARKIZ: Mirandolina, vi se u ove sorte vina ne razumijete. No, opraštam vam. U rupce se dobro razumijete, onaj kojeg sam vam darovao vam se odmah svidio, ali u ciparsko vino se nikako ne razumijete. (Ispijsa čašicu do kraja.)

MIRANDOLINA (tiho vitez): Čujete li kako se razmeće?

VITEZ (tiho Mirandolini): Ja to nikad ne bih učinio.

MIRANDOLINA (kao gore): Vi se razmećete preziranjem žena.

VITEZ (kao gore): A vi svojom pobjedom nad svim muškarcima.

MIRANDOLINA (vitez, tiho i mazno): Ne nad svima.

VITEZ (tiho i pomalo strastveno Mirandolini): Da, nad svima.

MARKIZ (sluzi): Hej, tri čiste čašice! (Sluga ih donosi na podlošku.)

MIRANDOLINA: Ja više neću.

MARKIZ: O ne, ne bojte se i nije za vas. (Natoči tri čašice ciparskog vina.) Mladiću, s dopuštanjem vašeg gospodara, skočite do grofa d'Albafiorite i recite mu, ali glasno, neka svi čuju, da ga molim da dođe kušati malko moga ciparskog vina.

SLUGA: Bit ćete usluženi. (Za sebe): Ovim se zasigurno neće napiti.

VITEZ: Markiže, vi ste prilično velikodušni.

MARKIZ: Ja? Pitajte Mirandolinu.

MIRANDOLINA: Oh naravno!

MARKIZ (Mirandolini): Je li gospodin vitez vidio rupčić?

MIRANDOLINA: Nije još.

MARKIZ (vitez): Vidjet ćete ga. (Stavi u džep bocu u kojoj je još ostalo prst vina.) Ovo malo melema sačuvat ću za večeras.

MIRANDOLINA: Pazite da ne pretjerate, da vam ne naškodi, gospodine markiže.

MARKIZ (Mirandolini): Eh! Znate li što mi uistinu škodi?

MIRANDOLINA: Što, molim vas?

MARKIZ: Vaše prekrasne oči.

MIRANDOLINA: Stvarno?

MARKIZ: Dragi viteže, ja sam u ovu ženu beznadno zaljubljen.

VITEZ: Žalim.

MARKIZ: Vi nikada niste osjetili ljubav prema ženi. Oh, da ste je ikada osjetili, suosjećali biste sa mnom.

VITEZ: Da, da, suosjećam s vama.

MARKIZ: I ljubomoran sam kao zvijer. Puštam je da sjedi uz vas, jer znam tko ste; ali inače to ne bih podnio ni za sto tisuća cekina.

VITEZ (za sebe): Ovaj mi počinje ići na živce.

SEDMI PRIZOR

Vitezov sluga, i pređašnji.

SLUGA (markizu): Gospodin grof zahvaljuje vašoj preuzvišenosti i šalje vam bocu vina s Kanara.

MARKIZ: Ho, ho, sigurno želi usporediti svoje vino s Kanara s mojim ciparskim vinom? Da vidimo! Jadna luda! Ovo je jedna od njegovih svinjarija, namirisao sam ja to. (Ustaje i drži bocu u ruci.)

VITEZ (markizu): No, kušajte ga bar prije.

MARKIZ: Ništa ja neću kušati! Ovo je samo još jedna u nizu grofovih drskosti. Uvijek hoće biti nadmoćan. Želi me nadmašiti, želi me izazvati, da počinim kakvu ludost. Ali kunem se nebesima, napraviti ću je, ali bit će za pamćenje.

Mirandolina, ako ga ne potjerate, dogodit će se strašne stvari, da, strašne stvari. To je bezočnik. Ja sam – ja i neću podnositi takove uvrede. (Odlazi gnjevan, ali pritom ne zaboravlja bocu.)

OSMI PRIZOR

Vitez, Mirandolina i vitezov sluga.

VITEZ: Jadni markiz je potpuno lud.

MIRANDOLINA: A za slučaj da mu proradi žuč, odnio je sa sobom i bocu da se malo okrijepi.

VITEZ: Lud je, kažem vam. A vi ste ga izludjeli.

MIRANDOLINA: Zar sam ja od onih koje izluđuju muškarce?

VITEZ (gotovo bolno): Da, vi ste...

MIRANDOLINA (ustane): Gospodine viteže, s vašim dopuštenjem.

VITEZ: Stanite.

MIRANDOLINA (odlazeći): Oprostite, ali ja nikoga ne zaludujem.

VITEZ (ustane, ali ostaje kod stola): Slušajte me.

MIRANDOLINA (odlazeći): Oprostite.

VITEZ (zapovjedno): Stanite, kad vam kažem.

MIRANDOLINA (okrećući se ponosno): Što hoćete od mene?

VITEZ (zbunjeno): Ništa. Popijmo još jednu čašu burgunca.

MIRANDOLINA: Dobro, gospodine, ali brzo, brzo onda, da već jednom odem.

VITEZ: Sjednite.

MIRANDOLINA: S nogu, s nogu.

VITEZ (nježno joj dodajući čašu): Izvolite.

MIRANDOLINA: Nazdravit ću vam i onda istog časa odlazim. Zdravicu sam naučila od bake.

Živjeli Bacchus i Amora draži;
Oboje nas nježno tješit znadu;
Vino niz grlo puta sebi traži
A ljubav iz oka crpi svoju nadu.
Pijem vino i okom ću tad...
Učiniti baš ono što vi činite sad! (Odlazi.)

DEVETI PRIZOR

Vitez i njegov sluga.

VITEZ: Bravissima, dođite amo: poslušajte me sad. Ah, vražićak jedan! Utekla je. Zbrisala i pustila da me sto vragova muče.

SLUGA (vitezu): Želite li da poslužim voće?

VITEZ: K vragu i ti! (Sluga odlazi.) „Pijem vino i okom ću tad... učiniti baš ono što vi činite sad?“ Kakva je to zagonetna zdravica? Ah, prokletnice, znam te... Želiš me dotući, upropastiti me želiš. Ali kad to čini tako ljupko! Zna se čovjeku tako milo uvući pod kožu... Vraže, vraže, želiš li me ti to pobijediti? Ne! Otići ću u Livorno. Ne želim je više vidjeti, nek mi ne izlazi na oči! Tisuću puta neka su proklete žene! Tamo gdje ima žena, kunem se, više nikada ići neću. (Odlazi.)

DESETI PRIZOR

Grofova soba.

Grof d'Albafiorita, Hortenzija i Dejanira.

GROF: Markiz di Forlipopoli je vrlo osebujan lik. Plemić je po rođenju, to se ne može zanijekati; ali što njegov otac, što on, rasipno su živjeli, tako da sad jedva preživljava. A ipak mu je milo galantnim se praviti.

HORTENZIJA: Vidi se da bi htio biti velikodušan, ali nema s čime.

DEJANIRA: Daruje ono malo što može i hoće da svi to znaju.

GROF: To bi bio odličan lik za neku od vaših predstava.

HORTENZIJA: Čekajte dok dođe družina, da počnemo raditi, možda ćemo mu se i nasmejati.

DEJANIRA: Imamo mi karakternih glumaca, kao stvorenih da oponašaju takve likove.

GROF: Ali ako želite da mu se nasmejemo, morate pred njim nastaviti glumiti dame.

HORTENZIJA: Ja sigurno hoću. Ali Dejaniri odmah pada maska.

DEJANIRA: Spopadne me smijeh kad me takvi blesani smatraju plemkinjom.

GROF: Dobro ste učinile što ste mi otkrile svoj pravi identitet. Tako mi dajete prigodu da učinim nešto u vašu korist.

HORTENZIJA: Gospodin grof će biti naš zaštitnik.

DEJANIRA: Prijateljice smo i zajedno ćemo uživati u vašoj milosti.

GROF: Reći ću vam. Bit ću posve iskren. Služit ću vas, gdje budem mogao, ali izvjesna obveza mi brani da zalazim k vama.

HORTENZIJA: Gospodin grof je možda malko zaljubljen?

GROF: Da, reći ću vam u povjerenju. U gazdaricu ove gostionice.

HORTENZIJA: Sto mu...! Baš prava dama! Čudim se, gospodine grofe, da ste spali na običnu krčmaricu!

DEJANIRA: Manje bi zlo bilo darovati svoje nježnosti nekoj glumici.

GROF: Ljubakati mi se s vama glumicama, da vam pravo kažem, ne da. Danas ste tu, sutra tko zna gdje

HORTENZIJA: Nije li tako bolje, gospodine? Barem se tako prijateljstva ne produžuju u vječnost, i muškarci ne upropaste.

GROF: Ali ja sam, kako bilo da bilo, zauzet; volim je i ne želim je povrijediti.

DEJANIRA: Ali što je u njoj tako osobito?

GROF: Oh! Mnogo toga.

HORTENZIJA (pokazuje rukom kao da se maže): Eh, Dejanira. Lijepa je, rumena.

GROF: Vrlo je duhovita.

DEJANIRA: Oh, duhovita... mislite li stvarno da može izdržati usporedbu s nama?

GROF: Dosta sada. Bilo kako bilo: Mirandolina mi se sviđa i ako vam je stalo do mog prijateljstva, o njoj sve najbolje, inače smatrajte da me nikad niste upoznale.

HORTENZIJA: Oh gospodine grofe, što se mene tiče, Mirandolina je božica Venera.

DEJANIRA: Da, da, istinu velite. Duhovita je, dobro govori.

GROF: E, tako je već bolje.

HORTENZIJA: Ako je samo to ono što želite, bit ćete usluženi.

GROF (gledajući prema dnu pozornice): Oh! Jeste li vidjeli onoga koji je prošao dvoranom?

HORTENZIJA: Vidjela sam ga.

GROF: On je još jedan sjajan lik za komediju.

HORTENZIJA: Kako to mislite?

GROF: Taj ne može smisliti žene.

DEJANIRA: Oh, kakav luđak!

HORTENZIJA: Bit će da mu je neka žena ostala u lošoj uspomeni.

GROF: Ne, ne; nikada se nije ni zaljubio. Nikada nije htio imati posla sa ženama. Sve ih mrzi. Dovoljno je da vam kažem da prezire čak i Mirandolinu.

HORTENZIJA: Jadničak! Kad bih se ja potrudila oko njega, kladim se, da bi promijenio mišljenje.

DEJANIRA: Kako da ne! Tog pothvata bih se i ja rado primila.

GROF: Slušajte, prijateljice. Napravite to, samo tako, čisto za zabavu. Pođe li vam za rukom da se zaljubi, dajem vam svoju vitešku riječ da ćete biti bogato nagrađene.

HORTENZIJA: Ne tražim naknade: napravit ću to sebi za zabavu.

DEJANIRA: Ako nas gospodin grof želi nekom ljubaznošću obdariti, ne treba radi toga. Malo ćemo se zabaviti dok nam ne stigne družina.

GROF: Sumnjam da će vam poći za rukom.

HORTENZIJA: Gospodine grofe, ne cijenite nas baš previše!

DEJANIRA: Možda nismo tako zavodljive kao Mirandolina; no ipak, nismo ni mi od jučer.

GROF: Želite li da pošaljemo po njega?

HORTENZIJA: Kako hoćete.

GROF: Hej, ima li koga?

JEDANAESTI PRIZOR

Grofov sluga i pređašnji.

GROF (sluzi): Reci vitezu di Ripafratta neka izvoli doći do mene, moram s njim žurno razgovarati.

SLUGA: U svojoj sobi nije, to znam.

GROF: Vidio sam ga kako ide prema kuhinji, već ćeš ga naći.

SLUGA: Odmah. (Odlazi.)

GROF (za sebe): Hm, samo... što li taj radi u kuhinji? Kladim se da je otišao Mirandolini predbacivati kako mu je loše poslužila jelo.

HORTENZIJA: Gospodine grofe, zamolila sam gospodina markiza da mi pošalje svog postolara, ali sve se bojim da ga neću vidjeti...

GROF: Bez brige, to ću ja riješiti.

DEJANIRA: A meni je gospodin markiz obećao rupčić. Ali da! Evo tek što nije...

GROF: Naći ćemo mi i rupčić.

DEJANIRA: Znam, ali trebam ga sad, ovoga časa.

GROF (nudi joj svoj svileni): Ako vam je ovaj po volji, samo izvolite. Čist je.

DEJANIRA: Vrlo sam vam zahvalna na vašim ljubaznostima.

GROF: Oh! Evo viteza. Moje dame, nastavite glumiti plemkinje, tako ćete ga lakše prisiliti da vas iz uljudnosti sasluša. Povucite se malo natrag; ako vas vidi, pobjeći će.

HORTENZIJA: Kako se zove?

GROF: Vitez od Ripafratte. Toskanac.

DEJANIRA: Oženjen?

GROF: Ne podnosi žene.

HORTENZIJA (povlačeći se): Je li bogat?

GROF: Jest, veoma.

DEJANIRA (povlačeći se): A velikodušan?

GROF: Prilično.

DEJANIRA: Neka samo dođe. (Povuče se.)

HORTENZIJA: Dajte nam malo vremena i ne sumnjajte u ishod. (Povuče se.)

DVANAESTI PRIZOR

Vitez i pređašnji.

VITEZ: Grofe, vi ste me trebali?

GROF: Da; ovaj put vas ja uznemiravam.

VITEZ: Kako vam mogu biti na usluzi?

GROF: Ove dvije dame vas trebaju. (pokazuje na dvije žene, koje odmah pristupe.)

VITEZ: Ispričajte me. Nemam se vremena zadržavati.

HORTENZIJA: Gospodine viteže, nemam vas namjeru smetati.

DEJANIRA: Samo riječ, gospodine viteže.

VITEZ: Moje gospođe, molim vas da mi oprostite. Čeka me hitan posao.

HORTENZIJA: Dvije riječi i slobodni ste.

DEJANIRA: Samo dvije riječce, ništa više, gospodine.

VITEZ (za sebe): Prokleti grof!

GROF: Dragi prijatelju, kada dvije dame nešto mole... uljudnost nalaže da ih čovjek sasluša.

VITEZ (ozbiljno ženama): Oprostite. Kako vam mogu pomoći?

HORTENZIJA: Niste li vi Toskanac, gospodine?

VITEZ: Jesam, gospođo.

DEJANIRA: Imat ćete onda vjerojatno nekih prijatelja u Firenci?

VITEZ: Imam prijatelja, a i rođaka.

DEJANIRA: Znajte, gospodine... (Hortenziji): Ali, počnite vi prijateljice...

HORTENZIJA: Reći ću vam, gospodine viteže... Znaite, radi se o jednom slučaju...

VITEZ: Dajte, gospođe, preklinjem vas. Čeka me hitan posao.

GROF (odlazeći): Dobro, dobro, shvaćam da vam je moja nazočnost suvišna. Slobodno se povjerite vitez, ja vam neću smetati.

VITEZ: Ne, prijatelju, ostanite... Čujte...

GROF: Znam ja što mi je dužnost. Vaš sam odani sluga, gospođe! (Odlazi.)

TRINAESTI PRIZOR

Hortenzija, Dejanira i vitez.

HORTENZIJA: Izvolite, sjednimo.

VITEZ: Oprostite, nije mi do sjedenja.

DEJANIRA: Zar tako grubo sa ženama?

VITEZ: Izvolite mi reći što želite.

HORTENZIJA: Potrebna nam je vaša pomoć, vaša zaštita, vaša dobrot.

VITEZ: Što vam se dogodilo?

DEJANIRA: Naši su nas muževi napustili.

VITEZ (oholo): Napustili? Kako! Dvije napuštene dame? Tko su vaši muževi?

DEJANIRA (potiho Hortenziji): Prijateljice, ne znam kako dalje.

HORTENZIJA (za sebe): Vrag je u njemu, još će i mene zbuniti.

VITEZ (želi otići): Gospođe, klanjam se.

HORTENZIJA: Kako! Zar tako postupate s nama?

DEJANIRA: Plemić da tako postupa?

VITEZ: Oprostite. Ja sam čovjek koji iznimno voli svoj mir. Čujem da su dvije dame napustili njihovi muževi. Tu slutim velike obveze, a ja nisam vičan spletkama. Živim vrlo povučeno. Velepoštovane dame, od mene se ne možete nadati ni savjetu ni pomoći.

HORTENZIJA: Oh, dakle; ta nemojmo više dosađivati našem preljubaznom vitez.

DEJANIRA: Da, budimo prema njemu potpuno iskrene.

VITEZ: Što je sad opet?

HORTENZIJA: Mi nismo dame.

VITEZ: Niste?

DEJANIRA: Gospodin grof se htio s vama našaliti.

VITEZ: Šala je uspjela. Klanjam se! (Želi otići.)

HORTENZIJA: Samo časak!

VITEZ: Što hoćete?

DEJANIRA: Počastite nas na trenutak ljubaznim razgovorom.

VITEZ: Imam posla. Ne mogu se zadržavati.

HORTENZIJA: Ta ne tražimo jesti.

DEJANIRA: Nećete izgubiti svoj dobar glas.

HORTENZIJA: Znamo da ne možete smisliti žene.

VITEZ: Drago mi je da znate. Klanjam se! (Želi otići.)

HORTENZIJA: Ali čujte! Mi nismo neke sumnjive žene.

VITEZ: No, tko ste?

HORTENZIJA: Recite mu vi, Dejanira.

DEJANIRA: I vi mu to možete reći.

VITEZ: Ta hajde, tko ste?

HORTENZIJA: Mi smo dvije glumice.

VITEZ: Glumice! Recite, slobodno recite, više vas se ne bojim. Dobro sam upućen u vaše umijeće.

HORTENZIJA: Što hoćete reći? Izjasnite se!

VITEZ: Znam da se pretvarate, kako na pozornici tako i izvan nje; znajući to, ne bojim vas se.

DEJANIRA: Gospodine, kad siđem s pozornice, ja se ne znam pretvarati.

VITEZ (Dejaniri): Kako se zovete? Gospođa Iskrenović?

DEJANIRA: Zovem se...

VITEZ (Hortenziji): A vi ste gospođa Lukavić?

HORTENZIJA: Dragi gospodine viteže...

VITEZ (Hortenziji): Uživajte u perušanju muškaraca?

HORTENZIJA: Ja nisam...

VITEZ (Dejaniri): Kako ono postupate prema obožavateljima, gospo moja?

DEJANIRA: Nisam od onih...

VITEZ: Vidite, i ja mogu govoriti glumačkim žargonom.

HORTENZIJA (želi ga primiti pod ruku): Oh, kako ste dragi, gospodine viteže!

VITEZ (udari je po rukama): K sebi šape!

HORTENZIJA: Zaboga! Ovo više priliči nekom selji nego plemiću.

VITEZ: Seljo znači seljačina. Razumio sam. I reći ću vam da ste vi dvije drske bezočnice...

DEJANIRA: Vi to meni?

HORTENZIJA: Ženi poput mene?

VITEZ (Hortenziji): Krasno vam je natrackan taj obraz!

HORTENZIJA (za sebe): Magarac! (Odlazi.)

VITEZ (Dejaniri): Nije loš ni taj lažni umetak u kosi!

DEJANIRA (za sebe): Proklet bio! (Odlazi.)

ČETRNAESTI PRIZOR

Vitez i njegov sluga.

VITEZ: Našao sam ja već načina da ih se riješim. Što su mislile? Da će me uloviti u svoju mrežu? Jadne glupače! Neka pođu grofu sada i ispričaju mu taj lijepi prizor. Da su bile dame, iz poštovanja bih morao uteći; inače s najvećim zadovoljstvom grdim žene, kad smijem. Samo Mirandolinu nisam mogao izgrditi. Ona me je svojom ljubaznošću tako osvojila, da se osjećam gotovo dužnim voljeti je. Ali i ona je samo žena; ne želim joj ukazivati povjerenje. Želim otići odavde. Sutra ću otputovati. Ali što ako budem čekao do sutra? Dođem li večeras ovamo spavati, tko mi jamči da me Mirandolina neće dotući? (Razmišlja.) Tako je! Valja muški odlučiti!

SLUGA: Gospodine.

VITEZ: Što hoćeš?

SLUGA: Gospodin markiz vas čeka u vašoj sobi, želi s vama razgovarati.

VITEZ: Što hoće taj luđak? Novaca mi neće više izmusti. Neka čeka, a kad mu dosadi čekanje, otići će. Idi do sobara i reci mu da mi odmah donese račun.

SLUGA (hoće otići): Bit ćete usluženi.

VITEZ: Slušaj me. Neka u roku od dva sata kovčezi budu spremni!

SLUGA: Zar kanite otputovati?

VITEZ: Da, donesi mi mač i šešir, ali pazi da markiz ne primijeti!

SLUGA: Ali ako vidi da spremam prtljagu?

VITEZ: Neka kaže što hoće. Jesi li shvatio?

SLUGA (za sebe): Oh kako mi je žao što moram otići i ostaviti Mirandolinu! (Odlazi.)

VITEZ: Ipak je istina. Odlazeći odavde osjećam neku novu žalost, kakvu dosad nikad nisam osjetio. Teško meni, kada bih ostao! Zato moram otputovati što prije. Da, žene, još više ću o vama ružno govoriti. Da, vi nam činite zlo čak i onda kad nam želite učiniti dobro.

PETNAESTI PRIZOR

Fabrizio i predašnji.

FABRIZIO: Je li to istina, gospodine, da hoćete račun?

VITEZ: Tako je. Jeste li ga donijeli?

FABRIZIO: Gazdarica ga upravo radi.

VITEZ: Ona računa?

FABRIZIO: Oh, uvijek ona. Još i kad je njezin otac bio živ. Piše i zna računati bolje od bilo kojeg trgovačkog pomoćnika.

VITEZ (za sebe): Kakva jedinstvena žena!

FABRIZIO: Tako brzo odlazite?

VITEZ: Da, moram radi posla.

FABRIZIO: Molim vas da se sjetite sobara.

VITEZ: Donesite račun, a ja znam što mi je činiti.

FABRIZIO: Želite li da vam ga donesem ovamo?

VITEZ: Ovamo; u sobu za sada ne idem.

FABRIZIO: Dobro činite! U vašoj je sobi onaj dosadnjaković od markiza. Bondinjente!² Bacija je oko na gazdaricu, ali more mi puvat. Mirandolina mora biti moja žena.

VITEZ (ljutito): Račun!

FABRIZIO: Odmah ću vas poslužiti. (Odlazi.)

ŠESNAESTI PRIZOR

VITEZ (sam): Svi su ljudi za Mirandolinom. Nije ni čudo što sam se i ja počeo zagrijavati. Ali otići ću; nadići ću tu nepoznatu silu... Što to vidim? Mirandolina? Što hoće od mene? Ima papir u ruci. Valjda mi nosi račun. Što da radim? Treba podnijeti posljednju navalu. Za dva sata ionako odlazim.

SEDAMNAESTI PRIZOR

Mirandolina s listom papira u ruci i pređašnji.

MIRANDOLINA (sjetno): Gospodine.

VITEZ: Što je Mirandolina?

MIRANDOLINA (stojeći u pozadini): Oprostite!

VITEZ: Dodite naprijed.

MIRANDOLINA (tužno): Tražili ste svoj račun; donijela sam ga.

VITEZ: Dajte ovamo.

MIRANDOLINA (daje račun i briše pregačom oči): Evo ga.

VITEZ: Što vam je? Plačete?

² bondinjente (tal.) - "niškoristi"

MIRANDOLINA: Ništa gospodine, dim mi je ušao u oči.

VITEZ: Dim u oči? Eh! Pustimo to... Koliko iznosi račun? (Čita): Dvadeset novčića? Četiri dana i tako velikodušna usluga, samo dvadeset novčića?

MIRANDOLINA: Toliko iznosi vaš račun.

VITEZ: A ona dva posebna jela od jutros, niste uračunali?

MIRANDOLINA: Oprostite. Ono što darujem, ne stavljam na račun.

VITEZ: To ste mi darovali?

MIRANDOLINA: Oprostite mi na toj slobodi. Prihvatite to kao izraz... (pokrije oči kao da plače.)

VITEZ: Ali što vam je?

MIRANDOLINA: Ne znam je li od dima ili možda neka prehlada.

VITEZ: Bilo bi bi žao da ste se razboljeli kuhajući za mene ona dva ukusna specijaliteta.

MIRANDOLINA: Da je zbog toga, trpjela bih... rado... (Pravi se da jedva suzdržava plač.)

VITEZ (za sebe): Uh, ne odem li...! (Mirandolini): Evo, izvolite. Ovo su dva zlatnika. Primitte ih meni za ljubav... i oprostite mi... (zbuni se.)

MIRANDOLINA (bez riječi, kao onesviještena pada na stolicu)

VITEZ: Mirandolina. Ajme! Mirandolina! Onesvijestila se. Da nije zaljubljena u mene? Zar tako brzo? A zašto ne? Nisam li i ja u nju zaljubljen? Draga Mirandolina... Draga? Ja govorim draga jednoj ženi? Ali kad se zbog mene onesvijestila. Oh, kako si lijepa! Oh, da bar imam nešto čime bih joj povratio svijest. Ali pošto se ne bavim ženama, nemam bočica ni ampula. Tko je tamo? Ima li koga? Brzo!... Ja ću poći. Jadna malena! Blagoslovljena bila! (Odlazi i vraća se.)

MIRANDOLINA: Ovaj put je u potpunosti svladan. Mnogo je oružja kojim pobjeđujemo muškarce. Ali kad su tvrdokorni, preostaje nam tajni pričuvni udarac, onaj koji sigurno pali - nesvjestica. Ali vraća se, vraća se. (Pretvara se, kao gore.)

VITEZ (vraća se s vrčem vode): Evo me, evo me! Još se nije osvijestila. Oh, ova me izgleda doista voli. (Škropi je vodom, ona pomalo dolazi k sebi.) Samo hrabro, tu sam draga. Neću otputovati za sada.

OSAMNAESTI PRIZOR

Sluga s mačem i šeširom i pređašnji.

SLUGA (vitezu): Evo mača i šešira.

VITEZ (sluzi ljutito): Odlazi!

SLUGA: Kovčezi su...

VITEZ: Nosi se, prokletniče!

SLUGA: Mirandolina...

VITEZ: Idi, jer ću ti glavu razbiti! (Prijeti mu vazom; sluga odlazi.) Još se nije osvijestila. Čelo joj se znoji. Hajde, draga Mirandolina, samo hrabro, otvorite oči. Možete slobodno sa mnom govoriti.

DEVETNAESTI PRIZOR

Markiz, grof, i pređašnji.

MARKIZ: Viteže?

GROF: Prijatelju?

VITEZ (za sebe, bjesneći): Oh prokleti bili!

MARKIZ: Mirandolina!

MIRANDOLINA (ustane): Ja!

MARKIZ: Ja sam joj vratio svijest.

GROF: Čestitam, gospodine viteže.

MARKIZ: Bravo za gospodina koji ne može smisliti žene.

VITEZ: Kakva je to drskost?

GROF: Gotovi ste, ha?

VITEZ: Idite dođavola koliko god vas ima! (Baca posudu na pod prema grofu i markizu, posuda se razbija, a on bijesan odlazi.)

GROF: Vitez je poludio. (Odlazi.)

MARKIZ: Tražit ću zadovoljštinu za ovu uvredu. (Odlazi.)

MIRANDOLINA: Pothvat je uspješno okončan. Njegovo srce gori u plamenu, u pepelu. Da bi moja pobjeda bila potpuna, ostaje mi još samo učiniti je javnom, na sramotu umišljenim muškaraca i na čast našem spolu. (Odlazi.)

TREĆI ČIN

PRVI PRIZOR

Mirandolinina soba, stolić i posteljina za glačanje.
Mirandolina, Fabrizio.

MIRANDOLINA: Natrag na posao, vrijeme za zabavu je prošlo. Sada se želim posvetiti svojim zadacima. Moram izglačati ovo rublje prije nego što se potpuno osuši. Hej, Fabrizio!

FABRIZIO: Gospođo.

MIRANDOLINA: Učinite mi uslugu. Donesite mi vruće glačalo.

FABRIZIO (ozbiljno, odlazeći): Evo gospođo.

MIRANDOLINA: Oprostite, što vas smetam.

FABRIZIO: Ništa, gospođo. Dok jedem vaš kruh, dužan sam vas služiti (Želi otići.)

MIRANDOLINA: Čekajte, slušajte me. Niste me dužni služiti u takvim stvarima, ali ja znam da vi to rado činite meni za ljubav i ja... dosta, neću više ništa reći.

FABRIZIO: Što se mene tiče, skinuo bih vam zvijezde s neba. No vidim da je sve uzalud.

MIRANDOLINA: Zašto uzalud? Jesam li možda nezahvalna?

FABRIZIO: Vi ne cijenite male ljude. Previše vam se dopada plemstvo.

MIRANDOLINA: Uh, jedna ludo! Kad bih vam bar sve mogla reći! Hajde, hajde, pođite po glačalo...

FABRIZIO: Ali vidio sam svojim očima...

MIRANDOLINA: Hajde, manje brbljanja! Donesite mi glačalo.

FABRIZIO (odlazeći): Idem, idem, služit ću vas, ali ne još zadugo.

MIRANDOLINA (za sebe, ali tako da je Fabrizio dobro čuje): Ti muškarci, što ih čovjek više voli, to je gore.

FABRIZIO (nježno, vraćajući se natrag): Što ste to rekli?

MIRANDOLINA: No, hoćete li mi donijeti to glačalo ili ne?

FABRIZIO: Hoću, donijet ću vam. (Za sebe): Ništa ne razumin. Čas me oće, čas me neće. Ništa ne razumin. (Odlazi.)

DRUGI PRIZOR

Mirandolina, potom i vitezov sluga.

MIRANDOLINA: Jadna budalica! Mora mi služiti bez obzira na inat. Smijeh me hvala kako ih sve vrtim oko prsta. A onaj dragi gospodin vitez, zakleti neprijatelj žena? Kad bih htjela, sada bih ga mogla navesti da za mene napravi bilo kakvu ludost.

SLUGA: Gospođo Mirandolina!

MIRANDOLINA: Što je, prijatelju?

SLUGA: Moj vas gospodar pozdravlja i šalje me da vas upitam kako ste.

MIRANDOLINA: Recite mu da sam izvrsno.

SLUGA (pruža joj zlatnu bočicu): Kaže ovako, da popijete malo ovog špirita od melise, da ćete se od njega osjećati još bolje.

MIRANDOLINA: Ova bočica je zlatna?

SLUGA: Da gospođo, zlatna je, pouzdano znam.

MIRANDOLINA: Zašto mi nije dao špirit od melise kada sam se onako strašno onesvijestila?

SLUGA: Tada još nije imao ovu bočicu.

MIRANDOLINA: A kako ju je sada nabavio?

SLUGA: Slušajte. Reći ću vam, ali u povjerenju. Malo prije me je poslao po zlatara, kupio ju je i platio dvanaest cekina; onda sam još morao otići do travara nabaviti špirit.

MIRANDOLINA (nasmije se): Ha, ha, ha.

SLUGA: Smijete se?

MIRANDOLINA: Smijem se, jer mi lijek šalje sad, kad sam već ozdravila.

SLUGA: Dobro će doći drugi put.

MIRANDOLINA: Ma hajde, popit ću malo, onako preventivno. (Pije.) Izvolite, (daje mu bočicu) zahvalite mu se.

SLUGA: Oh! Ali bočica je vaša.

MIRANDOLINA: Kako moja?

SLUGA: Tako je. Gospodar ju je kupio baš za vas.

MIRANDOLINA: Baš za mene?

SLUGA: Za vas; ali tiho molim.

MIRANDOLINA: Odnosite mu njegovu bočicu i kažite da se zahvaljujem.

SLUGA: Ta hajde...

MIRANDOLINA: Velim vam. Odnosite je natrag, ja je ne želim.

SLUGA: Zar ćete ga tako uvrijediti?

MIRANDOLINA: Manje brbljanja. Obavite svoju dužnost. Uzmite!

SLUGA: U redu. Kad je tako, odnijet ću mu je. (Za sebe): Oh kakva žena! Odbija dvanaest cekina! Takvu još nisam vidio, a teško da ću i vidjeti. (Odlazi.)

TREĆI PRIZOR

Mirandolina, Fabrizio.

MIRANDOLINA: Uh, kuhan je prekuhan i karameliziran! Ali budući da to što sam učinila s njim nisam učinila iz interesa, želim da prizna moć žena, a da pritom ne može reći da su koristoljubive i potkupljive.

FABRIZIO (suzdržano, s glačalom u ruci): Evo glačala.

MIRANDOLINA: Je li dovoljno vruće?

FABRIZIO: Jest gospođo, gori; da bar ja mogu izgorjeti!

MIRANDOLINA: Što je sad opet?

FABRIZIO: Gospodin vitez šalje poruke, šalje poklone. Rekao mi je sluga.

MIRANDOLINA: Tako je gospodine. Poslao mi je zlatnu bočicu, a ja sam mu je vratila.

FABRIZIO: Vratili ste je?

MIRANDOLINA: Da, pitajte tog istog slugu.

FABRIZIO: A zašto ste mu je vratili?

MIRANDOLINA: Zato... da Fabrizio... ne bi rekao... Ma dobro, nemojmo više o tome.

FABRIZIO: Draga Mirandolina, nemojte mi zamjeriti.

MIRANDOLINA: A sada idite, pustite me da glačam!

FABRIZIO: Ja vas ne sprečavam...

MIRANDOLINA: Pođite pripremiti još jedno glačalo, pa kad bude vruće, donesite ga.

FABRIZIO: Dobro, iden. Virujte mi, da to govorin...

MIRANDOLINA: Ni riječi više. Naljutit ćete me!

FABRIZIO: Šutin, šutin. (Za sebe): Čudne li glavice, ali šta ću kad je volin. (Odlazi.)

MIRANDOLINA: I ova mi valja! Porasle su mi zasluge u Fabrizijevim očima, jer sam odbila vitezovu zlatnu bočicu. To znači znati živjeti, biti snalažljiv, znati izvući korist iz svega, naravno ljubazno, pristojno i pomalo prpošno. Nitko neće moći reći da sramotim svoj spol po pitanju dosjetljivosti. (Nastavlja glačati.)

ČETVRTI PRIZOR

Vitez i Mirandolina.

VITEZ (u pozadini, za sebe): Evo je. Nisam htio doći, ali sam vrag me dovukao!

MIRANDOLINA (spazivši ga krajičkom oka i dalje glača, za sebe): Evo ga, evo ga.

VITEZ: Mirandolina?

MIRANDOLINA (glačajući): Oh, gospodine viteže! Najpokornija službenica!

VITEZ: Kako ste?

MIRANDOLINA (nastavlja glačati, ne gledajući ga): Izvrsno, hvala na pitanju.

VITEZ: Imam razloga za ljutnju.

MIRANDOLINA (pogledavši ga ovlaš): Zašto, gospodine?

VITEZ: Zato što ste odbili malu bočicu koju sam vam poslao.

MIRANDOLINA (glačajući): A što bih ja s njom trebala napraviti?

VITEZ: Poslužiti se kad vam ustreba.

MIRANDOLINA: Hvala Bogu, ne patim od nesvjestica. (Glačajući): Danas mi se to dogodilo prvi put u životu.

VITEZ: Draga Mirandolina... ne bih htio da sam ja bio uzrokom te nemile zgrade.

MIRANDOLINA (glačajući): Eh da, bojim se da ste upravo vi tome uzrok.

VITEZ (strastveno): Ja? Doista!

MIRANDOLINA (glačajući, ljutito): Dali ste mi onog prokletog burgunca koji mi je naškodio.

VITEZ (razočarano): Kako? Ta je li to moguće?

MIRANDOLINA (glačajući): Nema sumnje, tako je. U vašu sobu više nikad neću doći.

VITEZ (zaljubljeno): Razumijem. Više nikada nećete doći u moju sobu? Shvaćam u čemu je tajna. Da, shvaćam. Ali dođite, draga, i bit ćete zadovoljni.

MIRANDOLINA: Ovo glačalo nije više dovoljno vruće. (Glasno, prema kulisama): Hej; Fabrizioo! Ako je drugo glačalo vruće, donesite ga!

VITEZ: Učinite mi uslugu, zadržite ovu bočicu.

MIRANDOLINA (prezirno, glačajući): Gospodine viteže, ali ja doista darove ne primam.

VITEZ: A ipak ste ih primili od grofa d'Albafiorite.

MIRANDOLINA (glačajući): Na silu. Da ga ne uvrijedim.

VITEZ: A mene želite uvrijediti?

MIRANDOLINA: Baš je vama stalo do toga hoće li vas neka žena uvrijediti! Ta vi i tako ne možete smisliti žene.

VITEZ: Ah, Mirandolina! Sada to više ne mogu tvrditi.

MIRANDOLINA: Gospodine viteže, vi ste prevrtljivi poput mjesečevih mijena...

VITEZ: Moja promjena nije znak prevrtljivosti. To je čudo rezultat vaše ljepote, vaše dražesti.

MIRANDOLINA (glasno se smije i nastavlja glačati): Ha, ha, ha!

VITEZ: Smiješno vam je?

MIRANDOLINA: Kako se ne bih smijala? Vi mi se rugate, a ne želite da se smijem?

VITEZ: Ah, lukavice jedna! Rugam vam se, ha? Hajde, uzmite ovu bočicu.

MIRANDOLINA (glačajući): Hvala, hvala.

VITEZ: Uzmite je, inače ćete me razbjesniti!

MIRANDOLINA (karikirano glasno doziva): Fabrizioo, glačalo!

VITEZ (ljutito): Dobro, hoćete je ili nećete?

MIRANDOLINA (Uzima bočicu i prezirno je baca u košaru s rubljem): Brzo, brzo!

VITEZ: Zar ćete je tako baciti?

MIRANDOLINA (zove glasno, kao gore): Fabrizio!

PETI PRIZOR

Fabrizio nosi glačalo, pređašnji.

FABRIZIO (nosi glačalo): Evo me. (Opazivši viteza, postaje ljubomorani.)

MIRANDOLINA (uzima glačalo): Je li dovoljno vruće?

FABRIZIO (suzdržano): Jest, gospođo.

MIRANDOLINA (nježno Fabriziju): Što vam je, činite se potresenim?

FABRIZIO: Ništa, gazdarice, ništa.

MIRANDOLINA (kao gore): Je li vam zlo?

FABRIZIO: Dajte mi to drugo glačalo, ako želite da ga stavim na vatru.

MIRANDOLINA (kao gore): Zbilja se bojim da vam je zlo.

VITEZ: Hajde, dajte mu više to glačalo, pa nek ode.

MIRANDOLINA (vitezu): Znate, volim ga jako. On je moj najvjerniji sobar.

VITEZ (za se, uzrujano): Ne mogu više izdržati!

MIRANDOLINA (daje Fabriziju glačalo): Uzmite, dragi, ugrijte ga.

FABRIZIO (nježno): Gazdarice moja...

MIRANDOLINA (potjera ga): Hajde, hajde, brzo!

FABRIZIO (za sebe): I ovo se životom zove? Ćutim, ne mogu više ovako. (Odlazi.)

ŠESTI PRIZOR

Vitez i Mirandolina.

VITEZ: Kakve to nježne riječi, gospođo, upućujete jednom običnom sobaru!

MIRANDOLINA: Da i... što želite time reći?

VITEZ: Vidi se da ste luda za njim.

MIRANDOLINA (glačajući): Ja zaljubljena u sobara? Krasno me častite, gospodine. Nemam ja tako loš ukus. Kad bih htjela ljubiti, ne bih vrijeme tako uludo trutila.

VITEZ: Vi ste dostojni ljubavi jednog kralja.

MIRANDOLINA (glačajući): Kralja kupa ili kralja špada?

VITEZ: Razgovarajmo ozbiljno, Mirandolina, ostavimo šalu na stranu.

MIRANDOLINA (glačajući): Slobodno recite, slušam vas.

VITEZ: Ne biste li načas prestali s tim glačanjem?

MIRANDOLINA: Oh, oprostite! Moram prirediti ovo rublje za sutra.

VITEZ: Dakle, više vam je do rublja nego do mene?

MIRANDOLINA (glačajući): Naravno.

VITEZ: I još to potvrđujete?

MIRANDOLINA (glačajući): Naravno. Ovo rublje mi služi, a s vama ne znam što bih započela.

VITEZ: Baš suprotno, sa mnom možete raspolagati kako god želite.

MIRANDOLINA: Eh, ali vi ne možete smisliti žene.

VITEZ: Nemojte me više mučiti! Dovoljno ste se osvetili. Štujem vas, štujem žene vašeg kova, ako uopće takvih još ima. Cijenim vas, ljubim vas i molim vas za milost.

MIRANDOLINA: Dobro, gospodine, reći ćemo joj. (Glačajući na brzinu, namjerno ispusti jednu orukvicu.)

VITEZ (podiže s poda orukvicu i pruža joj je): Vjerujte mi...

MIRANDOLINA: Ne dajte se smetati...

VITEZ: Vi zaslužujete da vas čovjek služi.

MIRANDOLINA (glasno se smije): Ha, ha, ha.

VITEZ: Smijete se?

MIRANDOLINA: Smijem se, jer mi se rugate.

VITEZ: Mirandolina, ne mogu više!

MIRANDOLINA: Pozlit će vam?

VITEZ: Da, ćutim da ću izgubiti svijest.

MIRANDOLINA (prezirno mu dobaci bočicu): Uzmite svoj špirit od melise!

VITEZ: Nemojte biti tako grubi sa mnom. Vjerujte mi, volim vas, kunem vam se. (Želi je uhvatiti za ruku, no ona ga opeče glačalom.) Aj!

MIRANDOLINA: Oprostite, nisam namjerno...

VITEZ: Strpljenja! Nije to ništa. Opekli ste vi mene i puno jače.

MIRANDOLINA: Gdje, gospodine?

VITEZ: U srcu.

MIRANDOLINA (doziva, smijući se): Fabrizio!

VITEZ: Za Boga miloga, nemojte ga zvati.

MIRANDOLINA: Pa treba mi drugo glačalo.

VITEZ: Čekajte... (Za sebe): Ali ne... (Glasno): Pozvat ću svojeg slugu.

MIRANDOLINA (želi pozvati Fabrizija): Hej, Fabrizio!

VITEZ: Kunem se nebom, ako se taj pojavi, razbit ću mu glavu.

MIRANDOLINA: Oh, ta vam valja! Ne smijem se dakle služiti vlastitom poslugom?

VITEZ: Zovite nekog drugog; njega ne podnosim.

MIRANDOLINA: Čini mi se, gospodine viteže, da si malo previše dozvoljavate. (Odma-kne se od stolića s glačalom u ruci.)

VITEZ: Oprostite mi... ali ja sam izvan sebe.

MIRANDOLINA: Sama ću otići u kuhinju, pa ćete onda biti zadovoljni.

VITEZ: Ne, draga, ostanite!

MIRANDOLINA (šećući): Zanimljivo!

VITEZ (ide za njom): Nemojte mi zamjeriti!

MIRANDOLINA (šećući): Ne smijem zvati koga ja hoću?

VITEZ (ide za njom): Priznajem, na njega sam ljubomoran.

MIRANDOLINA (za sebe, šećući): Trčkara za mnom kao psić.

VITEZ: Ovo je prvi put da osjećam što je to ljubav.

MIRANDOLINA (hodajući): Nikad mi nitko nije naređivao!

VITEZ (prati je): Nemam namjeru naređivati: molim vas.

MIRANDOLINA (okrenuvši se ljutito): Ali što hoćete od mene?

VITEZ: Ljubav, suosjećanje, milost.

MIRANDOLINA: Muškarac koji još jutros nije mogao smisliti žene, sada od mene traži ljubav i milost? Ne obazirem se na to, to ne može biti, ne vjerujem mu. (Za sebe): Krepaj, pukni, nauči sad što znači prezirati žene! (Odlazi.)

SEDMI PRIZOR

VITEZ (sam): Proklet bio čas kad sam je prvi puta ugledao! Upao sam u zamku i sad mi više nema spasa!

OSMI PRIZOR

Markiz i vitez.

MARKIZ: Viteže, vi ste me uvrijedili.

VITEZ: Oprostite, ali nije bilo namjerno.

MARKIZ: Čudim vam se.

VITEZ: Napokon, posuda vas nije pogodila.

MARKIZ: Kapljica vode mi je umrljala odijelo.

VITEZ: I opet vam velim: oprostite!

MARKIZ: To je bezobrazluk.

VITEZ: Nisam to napravio namjerno. Oprostite, po treći put.

MARKIZ: Tražim zadovoljštinu!

VITEZ: Ako nećete oprostiti, ako želite zadovoljštinu, tu sam, ja vas se ne bojim.
MARKIZ (potpuno se predomisli): Bojim se da se mrlja neće dati očistiti; to je ono što me najviše ljuti.
VITEZ (prezirno): Plemić vas moli za oprost, što još hoćete?
MARKIZ: Ako to niste učinili zlonamjerno, prijeđimo preko toga.
VITEZ: Kažem vam, spreman sam vam pružiti svaku zadovoljštinu...
MARKIZ: Ma pustite, nemojmo više o tome.
VITEZ: Plemiću nedostojni!
MARKIZ: Oh, ova je dobra! Ja sam se prestao ljutiti, a vi upravo počinjete...
VITEZ: Baš ste me pronašli u pravi čas.
MARKIZ: Opraštam vam, znam od čega bolujete.
VITEZ: Ja se u vaše stvari ne petljam.
MARKIZ: Gospodine neprijatelju žena, ulovljeni ste, ha?
VITEZ: Ja? Kako?
MARKIZ: Jeste, zaljubili ste se...
VITEZ: Jesam vraga, koji nek vas nosi!
MARKIZ: Čemu to skrivati?...
VITEZ: Pustite me na miru, jer ćete se ljuto pokajati, kunem vam se! (Odlazi.)

DEVETI PRIZOR

MARKIZ (sam): Zaljubljen je, stidi se i ne želi da se to dozna. Ali možda ne želi da se zna jer se boji mene. Možda se boji priznati da smo suparnici. Tako mi je neizmjereno krivo radi ove mrlje. Da mi je samo znati kako da je uklonim! Žene znaju imati neke praške kojima skidaju mrlje. (Traži po stolu i u košari.) Oh, lijepo li bočice! Tko zna je li zlatna ili samo pozlaćena? Bit će da je pozlaćena. Kad bi bila zlatna, ne bi je samo tako ostavili ovdje. Da je bar u njoj kraljičina voda, njome bih mogao ukloniti ovu mrlju! (Otvori, pomiriše i kuša.) Špirit od melise! Kad nema ničeg drugog i to će poslužiti. Pokušajmo...

DESETI PRIZOR

Dejanira i markiz.

DEJANIRA: Gospodine markiže, što radite ovdje posve sami? Nikad vas nema!
MARKIZ: Oh gospođo grofice, baš sam sad namjeravao doći do vas, da vas pozdravim.
DEJANIRA: A što to radite?

MARKIZ: Reći ću vam. Veliki sam ljubitelj čistoće, pa sam htio ukloniti ovu malu mrlju.

DEJANIRA: A čime, gospodine?

MARKIZ: Ovim špiritom od melise.

DEJANIRA: Oh, oprostite, špirit od melise vam neće pomoći, baš suprotno, proširit će mrlju.

MARKIZ: Što da radim onda?

DEJANIRA: Znam tajno sredstvo za uklanjanje mrlja.

MARKIZ: Učinite mi uslugu, naučite me.

DEJANIRA: Drage volje. Jamčim vam da ću uz pomoć jednog cekina tu mrlju odstraniti tako da se ni vidjeti neće gdje je bila.

MARKIZ: Zar vam treba cekin?

DEJANIRA: Tako je, gospodine. Zar je to mnogo?

MARKIZ: Bolje je pokušati sa špiritom od melise.

DEJANIRA: Dopustite: je li dobar taj špirit?

MARKIZ (pruži joj bočicu): Izvrstan, kušajte!

DEJANIRA (kušajući): Oh, ja znam napraviti bolji.

MARKIZ: Vi znate spremati špirite?

DEJANIRA: Da, gospodine, mene sve zabavlja.

MARKIZ: Bravo, moja damice, bravo! Sviđa mi se što ste takvi.

DEJANIRA: Ova bočica je zlatna?

MARKIZ: Naravno! Čisto zlato! (Za sebe): Ova ne zna razlikovati zlato od pozlate...

DEJANIRA: Je li vaša, gospodine markiže?

MARKIZ: Moja, a ako želite, vaša.

DEJANIRA: Iznimno sam zahvalna vašoj milosti. (Spremi bočicu.)

MARKIZ: Eh! Znam da se šalite.

DEJANIRA: Kako? Niste li mi je upravo ponudili?

MARKIZ: Nije to dar koji vam priliči. To je sitnica. Ako želite, poklonit ću vam nešto puno vrednije.

DEJANIRA: Oh, čudim vam se. I ovo je previše. Zahvaljujem, gospodine markiže.

MARKIZ: Čujte! Među nama. Nije to zlato, to je samo pozlata.

DEJANIRA: Tim bolje. Cijenim je više nego da je zlato. Uostalom, sve što dolazi iz vaših ruku, sve je dragocjeno.

MARKIZ: Dosta. Ne znam što reći. Molim, poslužite se, ako vam se sviđa. (Za sebe): A što mogu! Morat ću je platiti Mirandolini. Ta koliko pozlata može vrijediti? Novčić, dva?

DEJANIRA: Gospodin markiz jer velikodušan plemić.

MARKIZ: Stidim se darovati ovakve sitnice. Volio bih da je bočica od zlata.

DEJANIRA (izvadi bočicu i promatra je): Uistinu djeluje kao da je od čistog zlata. Svatko bi se prevario.

MARKIZ: Istina, onaj tko zlato ne poznaje dobro, lako se prevari: ali ja ga odmah prepoznajem.

DEJANIRA: I po težini bi se reklo da je zlato.

MARKIZ: A ipak nije.

DEJANIRA: Želim je pokazati svojoj prijateljici.

MARKIZ: Čujte, gospođo grofice, nemojte je slučajno pokazati Mirandolini. Ona je brbljavica. Ne znam da li me shvaćate.

DEJANIRA: Shvaćam jako dobro. Pokazat ću je samo Hortenziji.

MARKIZ: Barunici?

DEJANIRA: Da, da, barunici. (Odlazi, smijući se.)

JEDANAESTI PRIZOR

Markiz, vitezov sluga.

MARKIZ: Mislim da se smije jer mi je tako vješto odnijela bočicu. Veseli se baš kao da je zlatna. Srećom, izvući ću se sa sitnišem. Ako će Mirandolina htjeti svoju bočicu, platit ću joj, kad budem imao s čime.

SLUGA (traži po stolu): Gdje je dovraga ta bočica?

MARKIZ: Što tražite, mladiću?

SLUGA: Tražim bočicu sa špiritom od melise. Gospođa Mirandolina me po nju poslala. Kaže da ju je ostavila ovdje, ali ja je ne mogu naći.

MARKIZ: Pozlaćena bočica?

SLUGA: Ne gospodine, zlatna je.

MARKIZ: Zlatna?

SLUGA (traži): Od čista zlata. Ja sam na svoje oči vidio kad je kupljena za dvanaest cekina.

MARKIZ (za sebe): Jadan ja! (Glasno): Pa zar se tako ostavlja zlatna bočica!

SLUGA: Zaboravila ju je, ali ja je ne mogu naći.

MARKIZ: Meni još uvijek ne ide u glavu da je zlatna.

SLUGA: Čisto zlato, kažem vam. Vaša preuzvišenost ju je možda vidjela?

MARKIZ: Ja?... Ništa ja nisam vidio.

SLUGA: Ma nema veze. Reći ću joj da je ne mogu naći. Sama je kriva. Trebala ju je spremiti u džep. (Odlazi.)

DVANAESTI PRIZOR

Markiz i grof.

MARKIZ: Oh, jadni markiz di Forlipopoli! Darovao sam zlatnu bočicu koja vrijedi dvanaest cekina, i to kao običnu pozlaćenu bočicu! Kako da se snađem u ovako nesretnoj situaciji? Ako je od grofice zatražim natrag, u njezinim očima ću ispasti smiješan. Ako Mirandolina otkrije da sam je ja uzeo, u opasnosti je moja čast. Plemić sam, moram je platiti. Ali kako, kad nemam novaca?!

GROF: Što kažete, gospodine markiže, na tu prekrasnu novost?

MARKIZ: Kakvu novost?

GROF: Goropadni vitez, mrzitelj žena, zaljubio se u Mirandolinu.

MARKIZ: Nek je. Neka makar i preko svoje volje spozna zasluge te žene. Nek vidi da ak ja izgubim glavu za nekom, da ta nije kajgod. I neka pati i crkne za kaznu što je takav žmukler.

GROF: Ali što ako mu Mirandolina uzvraća ljubav?

MARKIZ: To ne može biti! Ne bi ona meni učinila takvu nepravdu. Ta zna ona tko sam ja. Zna što sam za nju učinio.

GROF: Ja sam za nju učinio mnogo više od vas. Ali sve uzalud. Mirandolina mazi viteza di Ripafrattu, ni prema vama ni prema meni nije bila tako pažljiva i uslužna kao prema njemu. Izgleda da, što se žena tiče: što si bolji, to su one gore. Ismijavaju one koji ih obožavaju, a trče za onima koji ih preziru.

MARKIZ: Kad bi to bila istina... ali ne, to jednostavno nije moguće.

GROF: Zašto nije moguće?

MARKIZ: Nećete valjda viteza usporediti sa mnom?

GROF: Niste li i sami vidjeli kako sjedi za njegovim stolom? Je li ikada s nama bila tako prisna? Za njega samo probrano posteljina. Njemu se prvome nosi ručak. Jela mu spravljaja svojim rukama. Sluge sve vide i pričaju. Fabrizio se tresse od ljubomore. A onda ona nesvjestica, bila ona prava ili glumljena, nije li očiti znak ljubavi?

MARKIZ: Kako!? Njemu se dakle spremaju slasni umaci, a meni nekakva govedinetina i ajngemahtec s raskvašenom rižom? Da, istina, to vrijeda moje dostojanstvo, moj položaj.

GROF: A ja, koji sam za nju toliko potrošio?

MARKIZ: A ja, kaj sam je furt darival? Čak sam je ponudil i svojim skupocjenim ciparskim vinom. Vitez zicer nije za nju učinil ni približno koliko mi.

GROF: Budite bez brige, i on ju je darivao.

MARKIZ: Da? Što joj je to darovao?

GROF: Zlatnu bočicu sa špiritom od melise.

MARKIZ (za sebe): Jao meni! (Glasno): Kako ste to doznali?

GROF: Njegov je sluga rekao mojem.

MARKIZ (za sebe): Sve gore od goreg. Sad sam još i vitezu dužan.

GROF: Vidim da je nezahvalnica i svakako je želim napustiti. Želim smjesta otići iz ove nedostojne krčme!

MARKIZ: Da, u pravu ste, idite.

GROF: A vi, jedan tako ugledan plemić, trebali biste otići skupa sa mnom.

MARKIZ: Ali... kamo da idem?

GROF: Ja ću vam već naći smještaj. Prepustite to meni.

MARKIZ: Taj će smještaj biti... kako da kažem...

GROF: Poći ćemo u kuću jednog mog zemljaka. Nećemo ništa potrošiti.

MARKIZ: Dovoljno. Tako ste mi dobar prijatelj, da vas nikako ne mogu odbiti.

GROF: Pođimo, osvetimo se toj nezahvalnoj ženi!

MARKIZ: Da, pođimo! (Za sebe): Ali što s bočicom? Plemić sam i ne mogu se ponijeti nepošteno.

GROF: Nemojte oklijevati, gospodine markiže, idemo odavde! Učinite mi tu ljubav, a poslije zapovijedajte, služit ću vas gdje god uzmognem.

MARKIZ: Reći ću vam u povjerenju, ali nitko to ne smije znati. Upravitelj mog imanja ponekad kasni sa slanjem prihoda...

GROF: Dugujete joj nešto?

MARKIZ: Da, dvanaest cekina.

GROF: Dvanaest cekina? Pa vi već mjesecima ne plaćate!

MARKIZ: Tako je, dugujem dvanaest cekina. Ne mogu otići odavde, a da joj ne platim. Kad biste mi učinili uslugu...

GROF: Drage volje. Evo vam dvanaest cekina. (Izvuče kesu.)

MARKIZ: Čekajte! Sad sam se sjetio, bilo je trinaest. (Za sebe): Vratit ću i vitezu njegov cekin.

GROF: Dvanaest ili trinaest, meni je svejedno. Izvolite.

MARKIZ: Vratit ću vam ih što prije bude moguće.

GROF: Molim, kad hoćete. Meni novaca ne fali, a potrošio bih i tisuću zlatnika samo da joj se osvetim!

MARKIZ: Da, baš je nezahvalna. Toliko sam penezi na nju potrošil, a ona tako...!

GROF: Želim upropastiti njezinu gostionicu. Na moj nagovor odlaze i one dvije glumice.

MARKIZ: Gdje su te glumice?

GROF: Bile su ovdje: Hortenzija i Dejanira.

MARKIZ: Kako!? Zar nisu dame?

GROF: Ne. Glumice su. Stigao je ostatak družine i predstava o plemstvu je gotova.

MARKIZ (za sebe): Moja bočica! (Glasno): Gdje su sada odsjele?

GROF: U nekoj kući u blizini kazališta.

MARKIZ (za sebe): Idem smjesta tražiti natrag svoju bočicu. (Odlazi.)

GROF: Njoj se želim osvetiti ovako. A vitez, koji se pretvarao da bi me na kraju prevario, platit će na drugi način. (Odlazi.)

TRINAESTI PRIZOR

Soba koja ima tri vrata.

MIRANDOLINA (sama): Oh, jedna ja! Krasno sam se zapetljala! Nađe li me vitez, gotova sam! Potpuno je pomahnitao. Ne bih htjela da ga đavo baš ovamo natjera. Zaključat ću ova vrata. (Zaključava vrata na koja je ušla.) Gotovo da se kajem zbog onoga što sam učinila! Istina, ludo me je zabavljala činjenica da takva oholica i preziratelj žena trči za mnom. Ali sada, kada se satir pomamio, u opasnosti je moj ugled, možda čak i život sam. Ovdje valja odlučiti o važnom pitanju. Sama sam, nemam nikoga tko bi me iz ljubavi zaštitio. Nikoga, osim... one dobričine Fabrizija, koji bi mi u ovom slučaju mogao pomoći. Obećat ću mu da ću se za njega udati... Ali... obećaj danas, obećaj sutra... dosadit će mu samo obećanja... Možda bi bilo najbolje da se za njega doista i udam. Napokon, tim brakom osigurala bih sebi korist i ugled, a pritom neću ugroziti svoju slobodu.

ČETRINAESTI PRIZOR

Vitez iz pozadine, Mirandolina, Fabrizio.

VITEZ (izvana lupa po vratima)

MIRANDOLINA (približi se vratima): Netko lupa po ovim vratima. Tko bi to mogao biti?

VITEZ (izvana): Mirandolina!

MIRANDOLINA (za sebe): Vrag je već tu.

VITEZ (kao gore): Mirandolina, otvorite!

MIRANDOLINA (za sebe): Da mu otvorim? Pa nisam luda. (Glasno): Izvolite gospodine vitez?

VITEZ (izvana): Otvorite!

MIRANDOLINA: Molim vas, izvolite otići u svoju sobu i tamo me pričekati, odmah ću biti s vama.

VITEZ (kao gore): Zašto mi nećete otvoriti?

MIRANDOLINA: Dolaze gosti. Učinite mi tu ljubav i idite, odmah ću vam se pridružiti.

VITEZ: Idem. Ako ne dođete, jao vama! (Odlazi.)

MIRANDOLINA: Ako ne dođete, jao vama! Jao meni ako odem! Situacija se pogoršava. Da vidimo kako tome doskočiti, ako se uopće može. Je li otišao? (Gleda kroz ključanicu.) Je, je, otišao je. Čeka me u svojoj sobi, ali ja onamo ne idem. Hej, Fabrizio! (Na druga vrata.) Najbolje bi sada bilo da mi se Fabrizio poželi osvetiti... i da neće... Ali, nema opasnosti. Imam ja svoje male trikove, neodoljive stvari na koje muškarci padaju, pa da su i od kamena. (Zove na druga vrata.) Fabrizio!

FABRIZIO: Zvali ste me?

MIRANDOLINA: Dodite ovamo, želim vam povjeriti jednu tajnu.

FABRIZIO: Tu sam.

MIRANDOLINA: Znajte da mi je vitez di Ripafratta izjavio ljubav.

FABRIZIO: Eh, primijetio sam ja to.

MIRANDOLINA: Da? Primijetili ste? Ja uistinu ništa nisam opazila.

FABRIZIO: Naivna djevojčice! Ništa niste opazili? Niste vidjeli kako se kreveljio pred vama dok ste glačali? Kako je bio ljubomoran na mene?

MIRANDOLINA: Meni je lukavost strana, i prema tim sam stvarima ravnodušna. Ali sad mi je stvarno dosta, malo prije mi je rekao neke stvari od kojih sam, Fabrizio, zbilja pocrvenjela.

FABRIZIO: Vidite, to se događa jer ste potpuno sama: djevojka bez oca, bez majke, bez igdje ikoga. Da ste udata žena, ne bi tako bilo.

MIRANDOLINA: Pa dobro, shvaćam da imate pravo; pomišljala sam na to da se udam.

FABRIZIO: Sjetite se oca!

MIRANDOLINA: Da, sjećam se.

PETNAESTI PRIZOR

Vitez izvana, Mirandolina, Fabrizio

VITEZ (lupa na ista vrata otprije)

MIRANDOLINA (Fabriziju): Netko lupa.

FABRIZIO (glasno prema vratima): Tko to lupa?

VITEZ (izvana): Otvorite!

MIRANDOLINA (Fabriziju): Vitez!

FABRIZIO (ide otvoriti vrata): Što hoćete?

MIRANDOLINA: Čekajte da ja odem.

FABRIZIO: Čega se bojite?

MIRANDOLINA: Dragi Fabrizio, ne znam, bojim se za svoju čast. (Odlazi.)

FABRIZIO: Ne brinite, ja ću vas braniti.

VITEZ (izvana): Otvorite, tako mi neba!

FABRIZIO: Što želite, gospodine? Kakva je to galama? Tako se ne postupa u jednoj časnoj gostionici.

VITEZ (čuje se kako gura vrata): Otvori ta vrata!

FABRIZIO: Dovraga! Ne bih htio nagliti. Ljudi, ima li koga? Zar nema baš nikoga?

ŠESNAESTI PRIZOR

Fabrizio, markiz i grof ulaze na srednja vrata.

GROF (s vrata): Što je?

MARKIZ (s vrata): Kakva je to buka?

FABRIZIO (tiho, da vitez ne čuje): Gospodo, molim vas. Gospodin vitez di Ripafratta pokušava provaliti kroz ona vrata.

VITEZ (izvana): Otvori, inače ću ih srušiti!

MARKIZ: Zar je potpuno poludio? (Grofu): Idemo odavde.

GROF (Fabriziju): Otvorite mu. Baš ga nešto trebam...

FABRIZIO: Otvorit ću, ali preklinjem vas...

GROF: Ne bojte se. Mi smo ovdje.

MARKIZ (za sebe): Ako zagusti... bježi!

(Fabrizio otvori, vitez uđe.)

VITEZ: Sto mu gromova, gdje je?

FABRIZIO: Koga tražite, gospodine?

VITEZ: Gdje je Mirandolina?

FABRIZIO: Nemam pojma.

MARKIZ (za sebe): Ljut je na Mirandolinu. Nema opasnosti po nas.

VITEZ: Zlikovka, naći ću je ja... (Uputi se prema vratima, spazi markiza i grofa.)

GROF (vitezu): Na koga se ljutite?

MARKIZ: Viteže, ta mi smo prijatelji.

VITEZ (za sebe): Jao! Ni za svo blago svijeta ne bih htio da se sazna za ovu moju slabost!

FABRIZIO: Što gospodin želi od gazdarice?

VITEZ: Tebi ne moram polagati račune. Kad zapovjedim nešto, želim biti uslužen. Svojim novcem za ovo plaćam i kunem se nebom, još će ona imati posla sa mnom.

FABRIZIO: Vaše presvijetlo gospodstvo svojim novcem plaća da bi bilo posluženo u dopuštenim i časnim stvarima, ali zahtijevati, da mi prostite, da časna žena...

VITEZ: Što pričaš? Što ti znaš? Što se tebe tiču moje stvari? Znam ja što sam onaj tamo naredio.

FABRIZIO: Naredili ste joj da dođe u vašu sobu.

VITEZ: Nestani lažljivče jedan, jer ću ti lubanju rascopati!

FABRIZIO: Čuđim vam se.

MARKIZ (Fabriziju): Tiho!

GROF (Fabriziju): Idite!

VITEZ (Fabriziju): Nestani odavde!

FABRIZIO (sve bjesnije): Kažem vam, gospodine...

MARKIZ: Van!

GROF: Van! (Otjeraju ga.)

FABRIZIO (za sebe): As ti gospe! Od gušta bi otpustija sve brenze! (Odlazi.)

SEDAMNAESTI PRIZOR

Vitez, markiz, grof

VITEZ (za sebe): Nedostojna ženo! Pustiti me, da tako čekam u sobi!

MARKIZ (tiho grofu): Koji mu je vrag?

GROF (tiho markizu): Zar ne vidite? Zaljubljen je u Mirandolinu.

VITEZ (za sebe): A ona se zabavlja s Fabrizijom i ugovara brak!

GROF (za sebe): Kucnuo je čas za osvetu! (Glasno): Gospodine viteže, nije zgodno rugati se tuđim slabostima, kad čovjek ima srce krhko poput vašeg.

VITEZ: O čemu vi to pričate?

GROF: Znam uzrok vašeg mahnitavanja.

VITEZ (ljutito markizu): Vi znate o čemu on to govori?

MARKIZ: Prijatelju, ništa ja ne znam.

GROF: Govorim o vama, koji ste pod izlikom da možete smisliti žene, pokušali preoteti Mirandolinino srce, a ja sam ga već bio osvojio.

VITEZ (ljutito markizu): Ja?

MARKIZ: Ništa nisam rekao.

GROF: Okrenite se prema meni, meni odgovorite! Stidite li se možda jer ste loše postupili?

VITEZ: Stidio bih se da vas nastavim slušati, a da vam ne kažem da lažete.

GROF: Ja da lažem?

MARKIZ (za sebe): Ne sluti na dobro...

VITEZ: Na temelju čega vi tvrdite tako nešto? (Markizu ljutito): Grof ne zna što govori.

MARKIZ: Nemam ja ništa s time.

GROF: Vi ste lažov!

MARKIZ (želi otići): Idem ja.

VITEZ (silom ga zaustavi): Stanite!

GROF: I zato ćete mi sada položiti račune...

VITEZ: Da, položiti ću vam račune... (Markizu): Dajte mi svoj mač!

MARKIZ: Pa nemojte tako gospodo, smirite se. Dragi grofe, što vas briga što vitez voli Mirandolinu?

VITEZ: Ja da je volim? Nije istina! Laže tko to kaže.

MARKIZ: Laže? Ne lažem ja. Nisam ja onaj koji to govori.

VITEZ: Tko to kaže onda?

GROF: Ja to kažem, ja to tvrdim, ja vas se ne bojim.

VITEZ (markiz): Amo taj mač!

MARKIZ: Ne, ali...

VITEZ: Zar ste i vi moj neprijatelj?

MARKIZ: Ja sam svačiji prijatelj.

GROF: Vaše ponašanje je nedostojno.

VITEZ: Ah, kunem se Bogom! (Isuče markizov mač, ali on se izvuče skupa s koricama.)

MARKIZ (vitezu): Zaboravljate na dužno poštovanje!

VITEZ (markizu): Ako se smatrate uvrijeđenim i vama ću dati zadovoljštinu!

MARKIZ: Ta hajde, ta vruća krv! (Za sebe, pokajnički): Žao mi je...

GROF (u položaju spremnom za mačevanje): Ja hoću zadovoljštinu!

VITEZ: Dobit ćete je! (Želi skinuti korice, ali ne može.)

MARKIZ: Moj mač vas ne poznaje...

VITEZ: Prokletstvo! (Izvlači ga na silu.)

MARKIZ: Viteže, ništa od toga...

GROF: Više nemam strpljenja!

VITEZ: Napokon! (Isuče mač, ali u ruci ugleda samo polovicu oštrice.) Što je ovo?

MARKIZ: Slomili ste mi mač!

VITEZ: A gdje je ostatak? U koricama nema ničeg.

MARKIZ: Ah, da, zaboravio sam, slomio sam ga u posljednjem dvoboju.

VITEZ (grofu): Dopustite mi da nabavim drugi mač.

GROF: Kunem se Bogom, nećete mi pobjeći.

VITEZ: Pobjeći? Mogu vam stati na kraj i s ovom polovicom oštrice.

MARKIZ (vitezu): To je španjolski čelik, ne bojte se!

GROF: Malo manje herojstva, gospodine razmetljivče!

VITEZ (navali na grofa): Da, i samo s ovim!

GROF (zauzima obrambeni položaj): Natrag!

OSAMNAESTI PRIZOR

Mirandolina, Fabrizio i pređašnji.

FABRIZIO: Stanite, stanite, gospodo!

MIRANDOLINA: Stanite, moja gospodo, dosta!

VITEZ (opazivši Mirandolinu, za sebe): Ah, prokletnica!

MIRANDOLINA: Jadna ja! Pa zar mačevi?

MARKIZ: Vidite? Zbog vas!

MIRANDOLINA: Zbog mene?

GROF: Tu je gospodin vitez. Zaljubljen je u vas.

VITEZ: Ja zaljubljen? Nije istina, lažete!

MIRANDOLINA: Gospodin vitez zaljubljen u mene? Oh ne, gospodine grofe, varate se. Uvjeravam vas, da se zacijelo varate.

GROF: Eh, da se niste vi dogovorili...

MARKIZ: Zna se, vidi se...

VITEZ (ljutito markizu): Što se zna? Što se vidi?

MARKIZ: Samo kažem... kad nešto jest, zna se... Kad nije, ne vidi se...

MIRANDOLINA (vitezu): Gospodin vitez da je zaljubljen u mene? On to poriče, i poričući to preda mnogom on me vrijeđa, ponizuje i pokazuje mi koliko je on postojan, a ja slaba. Priznajem, istina je: da mi je pošlo za rukom da se u mene zaljubi, bila bih na to ponosna kao na najveći junački pothvat na svijetu. Ali smije li se žena nadati da će očarati čovjeka koji ne podnosi žene, koji ih prezire, koji o njima misli sve najgore? Gospodo moja, ja sam otvorena i iskrena žena: što mi je na umu to mi je na drumu, ne mogu tajiti istinu. Nastojala sam da se gospodin vitez u mene zaljubi, ali ništa nisam postigla.

VITEZ (za sebe): Ah! Ne smijem govoriti.

GROF (Mirandolini): Vidite? Zbunio se.

MARKIZ (Mirandolini): Nema hrabrosti to poreći.

VITEZ (markizu ljutito): Vi ne znate što govorite!

MARKIZ (vitezu umiljato): A vi se furt na mene otresate.

MIRANDOLINA: Oh, gospodin vitez se ne zaljubljuje. Razumije se on u žensko umijeće. Poznaje on dobro ženske lukavosti. Riječima ne vjeruje, u suze se ne pouzdaje. Nesvjesticama se dapače smije.

VITEZ: Zar su dakle lažne ženske suze? Tek hinjene nesvjesticice?

MIRANDOLINA: Kako!? Zar doista ne znate ili samo hinite da ne znate?

VITEZ: Kunem se Bogom! Takva prijetvornost zaslužuje nož u srce.

MIRANDOLINA: Gospodine viteže, nemojte se uzbuđivati, jer bi gospoda mogla pomisliti da ste doista zaljubljeni.

GROF: Naravno da jest, ne može to sakriti.

MARKIZ: Vidi se u očima.

VITEZ (ljutito markizu): Ne, nisam zaljubljen!

MARKIZ: I furt na mene.

MIRANDOLINA: Ne gospodine, nije zaljubljen. Ja to kažem, ja to tvrdim i spremna sam to i dokazati.

VITEZ (za sebe): Ne mogu više! (Grofu): Drugi put kad se sretremo, pobrinut ću se da imam mač. (Baca slomljeni markizov mač.)

MARKIZ (dižući mač s tla): Hej! To košta!

MIRANDOLINA (vitezu): Stanite, gospodine viteže, ovdje se radi o vašoj časti. Ova gospoda misle da ste zaljubljeni: valja ih razuvjeriti.

VITEZ: Nema potrebe.

MIRANDOLINA: Oh da, gospodine. Ostanite samo časak.

VITEZ (za sebe): Što je naumila?

MIRANDOLINA: Gospodo, najsigurniji znak ljubavi je ljubomora. Tko ne osjeća ljubomore, zacijelo ne ljubi. Kad bi me gospodin vitez doista ljubio, ne bi mogao podnijeti da pripadnem drugome, ali on će to podnijeti i vidjet ćete...

VITEZ: A čijom želite biti?

MIRANDOLINA: Onoga, kojemu me je moj otac namijenio.

FABRIZIO (Mirandolini): O meni govorite?

MIRANDOLINA: Da, dragi Fabrizio, ovi plemići su svjedoci, da ruku dajem - vama.

VITEZ (za sebe, mahnito): Jao! Zar ovome? Srce mi puca od očaja.

GROF (za sebe): Ako se udaje za Fabrizija, znači ne ljubi viteza. (Glasno): Da, udajte se i ja vam obećajem trista škuda.

MARKIZ: Mirandolina, bolje vrabac u ruci, nego golub na grani. Udajte se sad odmah i istog časa ću vam dati dvanaest cekina.

MIRANDOLINA: Hvala, gospodo, miraz mi ne treba. Ja sam jedna sirota žena, bez dražesti, bez prpošnosti, nesposobna očarati ugledne ljude. Ali Fabrizio me voli, i ja ga ovoga časa, pred svima vama uzimam za muža...

VITEZ: Tako je, prokletnice, udaj se za koga hoćeš! Znam da si me obmanula, znam da u sebi uživaš što si me ponizila i vidim dokle hoćeš iskušavati moje strpljenje. Za svoju prijetvornost zaslužuješ da ti zarinem nož u srce, zaslužuješ da ti to tvoje srce iščupam i da ga pokazujem svim laskavim i prijetvornim ženama. Ali to bi značilo dvostruko sebe poniziti. Bježim od tvog pogleda! Proklinjem tvoje laži, tvoje suze, tvoje varke! Po tebi sam spoznao kakvu fatalnu moć nad nama muškarcima ima tvoj spol, i po tebi sam na vlastitoj koži naučio, da se on ne može pobijediti samo prezirom, ne, valja od njega bježati što dalje! (Odlazi.)

DEVETNAESTI PRIZOR

Mirandolina, grof, markiz, Fabrizio

GROF: Neka sad kaže da nije zaljubljen!

MARKIZ: Ako mi još jednom kaže da lažem, časna riječ, izazvat ću ga na dvoboj.

MIRANDOLINA: Tiho, gospodo, tiho. Otišao je, i ako se ne vrati, ako na ovome ostane, mogu reći da sam prava sretnica. Nažalost, jadnik, zaljubio se u mene, i bez obzira što mi je naum uspio, sebe sam dovela u vrašku opasnost. O tome više ne želim ništa čuti. Fabrizio dragi, dođi, daj mi ruku!

FABRIZIO: Ruku? Polako, gospodo. Vi zaludujete muškarce iz zabave i još virujete da ću vas ja takvu ženit?

MIRANDOLINA: Hajde, ludo jedna! To je bila samo šala, prkosan hir, inat. Bila sam djevojka, nitko mi nije zapovijedao. Kada se udam, znam što mi je činiti...

FABRIZIO: A šta van je to činiti?

POSljednji PRIZOR

Vitezov sluga i pređašnji.

SLUGA: Gospođo gazdarice, došao sam vas pozdraviti prije odlaska.

MIRANDOLINA: Odlazite?

SLUGA: Da. Gospodar je otišao na poštu, dao je već upregnuti kočiju. Čeka mene sa stvarima pa odlazimo za Livorno.

MIRANDOLINA: Oprostite, što vam nisam...

SLUGA: Ne mogu se dulje zadržati. Zahvaljujem, i moje najdublje štovanje! (Odlazi.)

MIRANDOLINA: Hvala Bogu, otišao je! Malo me peče savjest, zasigurno nije otišao zadovoljan. Ovakve si šale više nikada neću dopustiti.

GROF: Mirandolina, bili vi djeva ili udata žena, ja ću prema vama biti uvijek isti.

MARKIZ: Samo se vi oslonite i dalje na moju zaštitu!

MIRANDOLINA: Gospodo moja, sada kad se udajem, neću zaštitnike, neću udvarače, ne želim darove. Dosad sam se zabavljala, pogriješila sam, previše sam stavila na kocku, i ne želim to više nikada ponoviti. Ovo je moj muž.

FABRIZIO: Samo polako, gospođo...

MIRANDOLINA: Što polako! Što je sad? Ima li možda kakvih zapreka? Idemo. Dajte mi tu ruku.

FABRIZIO: Htio bih da najprije dogovorimo uvjete.

MIRANDOLINA: Kakve uvjete? Uvjet glasi ovako: daj mi ruku ili idi odakle si i došao!

FABRIZIO: Dat ću vam ruku... ali ubuduće...

MIRANDOLINA: Ali ubuduće, da dragi, bit ću samo i potpuno tvoja. Ne sumnjaj u mene, zauvijek ću te voljeti, bit ćeš moja duša moje duše.

FABRIZIO (pruža joj ruku): Evo draga, ne mogu više.

MIRANDOLINA (za sebe): I to smo sredili.

GROF: Mirandolina, vi ste velika žena i posjedujete vještinu da s muškarcima radite sve ono što želite.

MARKIZ: Doista, vi čovjeka znate neizmjereno obvezati.

MIRANDOLINA: Ako je istina gospodo, da se još uvijek mogu nadati vašim ljubaznim uslugama, molim vas da mi učinite još jednu, posljednju.

GROF: Slobodno recite.

MARKIZ: Govorite.

Carlo Goldoni: Gostioničarka Mirandolina

FABRIZIO (za sebe): Ko zna šta li će sada tražit?

MIRANDOLINA: Molim vas, budite ljubazni i za sebe potražite drugu gostionicu!

FABRIZIO (za sebe): Bravo; sad tek vidin da me istinski voli.

GROF: Da, naravno, razumijem i odobravam. Otići ću, ali znajte da vam moje štovanje pripada, ma gdje god ja bio.

MARKIZ: Recite mi, jeste li vi izgubili jednu zlatnu bočicu?

MIRANDOLINA: Jesam gospodine!

MARKIZ: Evo, tu je. Našao sam je, pa je vraćam. Odlazim vama za ljubav, ali gdje god bio, izvolite računati na moju zaštitu.

MIRANDOLINA: Vaši su mi iskazi naklonosti dragi, u okvirima pristojnosti i poštenja. Mijenjajući svoj položaj, želim promijeniti i ponašanje. A vi gospodo, upamtite ono što ste vidjeli, na korist i sigurnost vlastitog srca. Ako se ikada nađete u prilici da sumnjate, da popuštate, da nasjedate, pomislite na lukavstva kojih ste bili svjedok i sjetite se gostioničarke.

Kraj komedije